Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year..... $2.00 | To Europe:
half year..... 1.00 | per year..... $2.50
single copy... .05 | half year..... 1.25

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

ЗАПОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік..... $2.00 | До Европи:
на пів року 1.00 | на рік..... $2.50
поод. число .05 | на пів року 1.25

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 4-го грудня 1913. Ч. 49. | VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, December 4, 1913. N. 49.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАНЯ ГОЛ. УРЯДУ РУСКОГО НАР. СОЮЗА В АМЕРИЦІ

відбувшого ся на днях 9, 10, 11 і 12 вересня 1913 р. в місті Buffalo, N. Y.

(Дальше).

На внесок п. С. Ядловського, попертий п. А. Гальчаком, ухвалено, що до 31. грудня 1913 такий делеґат має бути вибраний з поміж членів Гол. Уряду Р. Н. Союза. Ухвалено, що в сій справі має бути оголошений в „Свободі" відповідний конкурс, а по оголошенім конкурсї члени Гол. Уряду, хотячі бути делеґатом, мають внести відповідне повідомлене на адресу предсїдателя Р. Н. С. п. Д. Капітули. По означенім часї предсїдатель має виготовити відповідний формуляр (обіжник) і вислати до всїх членів Гол. Уряду Р. Н. Союза в цїли голосованя над кандидатом. Більшість голосів рішає в виборі делеґата, а слїдуючий числом голосів стає вибраний заступником.

На внесок п. П. Мотала, попертий о. Д. Хомяком, ухвалено вибрати гроші з пітсбурських банків і ульокувати їх в иншій місцевости, в певних і відповідних американських банках. Сю справу поручено виконати Гол. Екз. Комітетови Р. Н. Союза.

Зі згляду на се, що старокраєві українські інституції за мало інтересують ся житєм американських Українців, а в справах дїтий американських Русинів, жиючих в Галичинї, коли американські Русини відносять ся в справі своїх дїтий о поміч моральну і матеріяльну, наші старокраєві інституції подібними справами мало занимають ся або цїлковито їх відкидають, на що Р. Н. Союз має доказ, по довшій а річевій дискусії ухвалено, що фонди ухвалені виплатити старому краєви на народні цїли з каси Р. Н. Союза, а котрі до тепер єще не суть вповні виплачені, щоб таких фондів не виплатити інтересованим інституціям так довго, поки полїтика старокраєвих інституцій не вияснить ся зглядом американських Русинів-Українців.

З нагоди 40-лїтного ювилею д-ра Івана Франка на внесок о. Д. Хомяка, попертий п. О. Стеткевичом і п. П. Моталом, ухвалено виплатити з каси Р. Н. Союза суму $200.00 як ювилейний дар Іванови Франкови. Рівнож ухвалено вислати відповідне письмо від Р. Н. Союза Шан. Ювилятови.

П. М. Угорчак перечитав письмо від Славянського Іміґраційного Товариства з Ню Йорку, котре звучить як слїдує:

Новий Йорк, 5-го септембра 1913.

До Впов. Пана Дмитра Капітули,
Предсїдателя Руськ. Нар. Союза
438 Main & Court Sts.
Buffalo, N. Y.

Високоповажаний Пане!

Удаєм ся до Вас, Високоповажаний Добродію, з умильним прошенєм, щобисьте були ласкаві з нагоди річного мітінґу Руського Народного Союза, виєднати від тогож Союза для „Славянського Дому Іміґраційного" якусь запомогу.

За сьвідоцтвом долученого під 1) справозданя з діяльности нашого дому іміґраційного за минувший рік по 31. марта 1913., Русини становлять найбільше число іміґрантів, котрими ми займили ся.

Так само мала ся справа в місяцях цьвітни маю, червни і липни р. 1913.

В тім часї ми відобрали з Еліс Айленд 217 іміґрантів, в чім було 109 Русинів, дались приміщенє в нашім домі 841 особам, в чім було 208 Русинів, а дались працю і занятє 349 особам, в чім було 146 Русинів.

З тих чисел видно, що ми дбали про руських іміґрантів в дуже значній мірі, хотяй підмога нашого дому зі сторони Русинів була стосунково дуже мала і незначна.

Не підлягає найменшим сумнївам, що найлїпше було би, єсли би Русини мали свій власний дім еміґраційний, котрий би займав ся руськими іміґрантами, нїм однак тоє стане ся і такий дім іміґраційний руський покликаний зістане до житя, то Руський Народний Союз повинен підперти морально і матеріяльно наш дім іміґраційний, яко найбільше і щиро трудячий ся коло руських іміґрантів.

Ми надїємо ся отже, що Річний Мітінґ Руського Народного Союза не відкаже нашому прошеню о підпомогу в нашій теперішній праци для руського народу в Америцї.

Желаючи як найкрасших успіхів в Вашій працї і нарадах над добром руського народа, пишусь з правдивим поважанєм

А. Б. Куколь,
секр. „Славянського Іміґрац. Тов."

ВИТЯГ

з річного справозданя „Славянського Іміґраційного Дому в Ню Йорку" за час від 1. апріля 1912. до 31. марта 1913.

Наше товариство інтервенїювало в 2400 случаях затриманя наших іміґрантів на Еліс Айленд, в чім було 499 Русинів.

До нашого дому приймилисьмо 242 іміґрантів, в чім було 94 Русинів.

В нашім домі далисьмо хвилевий приют 1853 особам, в чім було 231 Русинів.

Видалисьмо 1853 снїдань, 3280 обідів, 4333 вечер, а ночувало у нас 4242 осіб.

О роботу і занятє вистаралисьмо ся для 860 осіб, в чім було 166 Русинів.

Річний дефіцит виніс $250.14.

По перечитаню висше наведених письм п. М. Угорчак заявив, що мав нагоду наочно переконати ся, що переважно нашими русько-українськими іміґрантами на Еліс Айленд в Ню Йорку щиро занимає ся Славянське-Іміґраційне Товариство під кождим зглядом, а позаяк много іміґрантів відносить ся до Р. Н. Союза о поміч моральну а в части матеріяльну, підчас коли суть затримані на Еліс Айленд, не від річи буде, щоб Р. Н. Союз був членом сего Іміґраційного Тов-а в Ню Йорку.

По довшій зрілій дискусії на внесок п. М. Угорчака, за попертєм п. О. Стеткевича, ухвалено, щоб Р. Н. Союз вступив (з днем 1. січня 1914 р.) в члени Славянського Іміґраційного Товариства в Ню Йорку.

Зі згляду на се, що кожде товариство, котре є членом сеї іміґраційної інституції, має право мати свого заступника (директора) у Видїлї Славянського Іміґраційного Товариства, на внесок п. О. Стеткевича, попертий о. В. Балогом, одноголосно зістав вибраний директором п. С. Ядловський а заступником п. М. Угорчак.

Одноголосно ухвалено приняти новий відділ на Фреквіл, Па., в члени Р. Н. Союза.

На внесок п. А. Шаршоня, попертий п. А. Гальчаком, ухвалено виплатити Отцю Духовному Р. Н. Союза о. Д. Хомякови за відправу богослуженя Річного Засїданя суму $50.00, дякови бофальовської парохії суму $10.00, а на гр.-кат. церкву в Бофало, Н. Й., $100.00.

На внесок п. С. Ядловського, попертий о. В. Балогом, ухвалено поміетити спростованя в „Свободі" о. Меренкова з Рочестер, Н. Й., єсли спростованє буде підписане оріґінальними підписами.

По довшій дискусії на внесок п. М. ухвалену XII. Гол. Конвенцією Р. Н. Союза ухвалено, щоби зібрані Гол. Урядники на Річнім Засїданю в Бофало, Н. Й., відфотоґрафували ся.

На внесок п. С. Ядловського, попертий п. А. Гальчаком, ухвалено виплатити ухвалену XII. Гол. Конвенцією Р. Н. Союза суму $500.00 на доповненє фонду ім. о. Н. Стефановича.

На внесок п. О. Стеткевича, попертий п. Й. Ялечком, ухвалено письмо п. І. Бунґи, члена Р. Н. С. з Ґінтер, Па., приняти за добре і опублікувати в протоколї з Річного Засїданя. Се письмо звучить: На Річне Засїданє Головного Уряду Р. Н. Союза в Бофало, Н. Й. Високоповажані Головні Урядники Р. Н. Союза! Я низше підписаний желаю Вам здоровля та доброго успіха на сегорічнім Засїданю. Радьте, Високоповажані Панове, над долею нашої славної орґанїзації Р. Н. Союза та не забудьте за нашу поневолену бідну вітчину в старім краю. Ухваліть дещо на „Рідну Школу" в Галичинї, бодай з фонду бідних. Високоповажані Головні Урядники! Зробіть почин на сегорічнім Засїданю, то може причинять ся і наші славні Союзовні та зложать яку жертву від себе. Кінчу тих пару слів, та кличу Вам стократ грімке: Слава! — Іван Бунґа, член Р. Н. Союза в Ґінтер, Па.

По довшій дискусії на внесок п. С. Ядловського, попертий п. І. Ґловою, ухвалено, щоби справу п. М. Садецької, членицї відділу 147 Р. Н. Союза, застосувати до приписів статута Р. Н. Союза. По перечитаню § 175 статута Р. Н. Союза одноголосно зістало ухвалено се, щоби запомогу, о котру висше згадана членица робить собі претенсію, не виплатити по смерти її мужа зі згляду на се, що її муж при вступі її в члени Р. Н. Союза числив 49 років житя.

Ухвалено доплатити з каси Р. М. Союза родичам члена Р. М. Союза до посмертної запомоги в сумі $200.00 по помершім Іванї Саланськім, членї відділу 36 Р. М. Союза в Америцї.

На внесені просьби ухвалено запомоги слїдуючим членам Р. Н. Союза:

Ухвалені запомоги.

В. 69	Андр. Корпан, Ню Йорк, Н. Й. з ф. бід.	50.00
В. 110	Стефан Кріль утр. ноги, Лїтсдейл, Па. з посм.	100.00
В. 144	Підлуска Параска, сухоти, Ню Йорк, Н. Й. з посм.	100.00
В. 215	Григоровський Лука, Ню Йорк, Н. Й. з ф. б.	25.00
В. 220	Жені Дмитрів Володимира, Шікаґо, §186	150.00
В. 248	Якубовський Гнат. нев. каліцтво ноги, Котсвіл, Па., з посм.	100.00
В. 286	Стисловська Настя, Лорейн, О., з ф. б.	50.00
В. 106	Жені Дрозд Йосифа, Шікаґо, §186	150.00
В. 40	Цапар Стефан, Едвардсвіл, Па. з ф. б.	25.00
В. 239	Квасїнський Мих., нев. слаб., Філядельфія, Па., з посм. кл. Б	100.00
В. 37	Жентичка Петро, Чісголм, Мінн., з посм.	100.00
В. 217	Луцишин Василь, пол. руки, Рочестер, Н. Й., з посм. кл. Б	100.00
	Р. М. С.	
В. 36	Саланський Филип по сині Івані, решта	200.00
	Р. Н. С.	
В. 104	Кузьма Шкурат, зорґан. від. 344-го	10.00
В. 109	Мих. Богда, за невідтягнені нагороди	10.00

З огляду на пізний час предс. п. Д. Капітула замкнув засїданє третого дня. Слїдуюче засїданє заповів п. пред. на другий день т. є. 12. вересня 1913. о год. 8.30 рано в сїй самій гали.

Четвертий день засїданя, 12. вер. 1913.

Гол. предс. п. Д. Капітула отворив засїданє в відповідній формі точно о годині 8.30 рано. На засїданю явили ся всї Вп. Головні Урядники і члени „Просьвітної Комісії", котрі були на засїданю попередного дня. По отвореню засїданя приступлено до дальших нарад після порядку денного. На порядок денний взято справу „Просьвітної Комісії" Р. Н. Союза в Америцї. В імени „Просьв. Комісії" здавав справозданє предс. тоїж Комісії, Вп. Др. В. Сїменович, котре представляє ся як слїдує:

(Дальше буде).

З ТИЖНЯ.

Місс Джесі Вудров Вілсон, друга дочка президента, вийшла замуж за Франца Бовеса Сейра у Білім Домі. На образку подана фотоґрафія весільної дружини в такім порядку: 1. Президент Вілсон; 2. Пані Вілсон; 3. Пан Сейр; 4. Др. Ґренфел, староста молодого; 5 Панна Марґарета Вілсон; 6. Пані Сейр, молода; 7. Панна Елеонора Вілсон. — Мексиканські повстанцї під проводом ґенерала Віллї відобрали з рук федералїстів місто Хуарез, а відтак здобули кілька инших важних стратеґічних позицій. — Ґенерал Зеляя, бувший президент Нікараґви, зістав арештований в Ню Йорку за замордованє двох людий в Нікараґві. — Артур Ц. Пейн, конзулярний аґент Злучених Держав в Тукспан, Мексико, знайшов ся в труднім положеню, коли повстанцї під начальством ґенерала Аґвіляра заняти Тукспан. — Нараз перший відбула ся в Ню Йорку гра в футбол поміж Армією і Маринаркою. На чолї Маринарки стояв капітан Гількрайст, а на чолї Армії капітан Гоґ.

ПОЯСНЕНЄ

що-до резиґнації о. Д. Хомяка з уряду Духовного Отця Р. Н. Союза, оголошеної в 48 числї „Свободи".

Згадана резиґнація надійшла на мої руки 8. жовтня с. р., а о. Хомяк подав ось таку її причину: „Позаяк Преосьв. Владика С. С. Ортинський жадають, щоби Гол. Уряд Р. Н. Союза вніс до Них просьбу о затвердженє уряду Духов. Отця Р. Н. Союза, а Гол. Екз. Комітет — як менї відомо — відмовив ся вносити висше згадану просьбу до нашого Владики С. С. Ортинського, — отже я вношу резиґнацію з уряду Духовного Отця Р. Н. Союза, котру прошу приняти до відомости".

По розгляненю сего письма Екз. Комітет Р. Н. Союза узнав причину резиґнації о. Д. Хомяка за безпідставну і невмістну і сеї резиґнації не приняв. Гол. Екз. Комітет Р. Н. Союза уважав і уважає Конвенцію найвисшим законодатним тїлом Р. Н. Союза, і коли Конвенція вибере когось головним урядником, то такий вибір є зовсїм правосильний і важний. З того приводу Екз. Комітет Р. Н. Союза не уважав за потрібне відносити ся з осібною просьбою до Владики Ортинського о затвердженє уряду Духовного Отця Р. Н. Союза. Колиж о. Д. Хомяк з наказу свого епископа був приневолений зі свого уряду зрезиґнувати, то сю резиґнацію приймаєть ся з конечности до відома і отсим оголошуєть ся, що уряд Духовного Отця Р. Н. Союза остає з днем 19 с. м. опорожнений.

Дано в Макаду, Па., 28. падолиста 1913.

Д. Капітула,
гол. предс. Р. Н. Союза.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Згідно з ухвалою Річного Засїданя Гол. Урядників Р. Н. С., відбувшого ся в Бофало, Н. Й., подає ся до загальної відомости всїм підрядним відділам Руского Молодечого Союза в Америцї, як також їх опікунам, що з днем 1. січня 1914 р. опікуни висше згаданих відділів мають присилати до гол. каси Руского Молодечого Союза по 25 ц. від кождого члена Р. М. С. яко приписану місячну вкладку. З днем 1. січня 1914 р. перестане оставати 5 ц. в касї місцевого молодечого відділу, як також гроші, котрі вже до тепер знаходять ся в місцевих касах молодечих відділів, мають бути передані до кас місцевих відділів Руского Народного Союза. Рівночасно завідомляє ся опікунів місцевих відділів Руского Молодечого Союза, щоби звернули свою увагу на се, що кождий член Р. М. С., котрий перевисшає 16 лїт житя, має стати ся членом Р. Н. С., бо Р. М. С. обезпечує членів тілько від 1 до 16 лїт житя, а поза 16 лїт нї.

C263

Дм. Капітула,
гол. предс. Р. Н. Союза.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНІ.

На спільній забаві у п. Михайла Дядика в Ґлестонбурґ, зложили на „Рідну Школу" слїдуючі Українцї: М. Дядик $1.00; І. Коропатва, І. Роздника, І. Якубчик, С. Кондиль, Т. Косс, М. Задорожний і Г. Дядик по 25 цнт.; А. Рудакевич, Л. Сидорак, В. Лех, П. Носаль, К. Дядик, Н. Савицька і М. Смик по 10 цнт.; С. Когут 5 цнт. — Разом $3.50

Всїм Жертводавцям щире Спасибіг, що незабувають і на наші народні потреби. Всевишний сторицею нагородить Вашу жертволюбивість.

Оголошено в ч. 47. „Свободи" 143.29

Разом $146.79

Вислано дня 25-го падолиста 1913 р. через фірму С. Милянович і Вайл Ко. в Джерзи Сіти, Н. Дж. до Кр. Шкільного Союза у Львові 143.29

Остає $3.50

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ПРОСЬВІТНІ ВІЧА.

Indiana, Pa.

Дня 15. падолиста с. р. відбуло ся в нашій місцевости просьвітне віче, на котре прибув делегат „Просьвітної Комісії“, п. В. Київницький. На вічу взяли участь три відділи Р. Н. Союза: від. 19 з Гомер Сіти, від. 158 з Кріксайд і від. 299 з Кент. По Службі Божій, котру відправив о. Н. Шагодас з Джанстаун, удали ся всї до салї. Віче отверив о. Шагодас. На предсїдателя віча вибрано Семена Пастернака, на секретарів Фр. Кухарського і Ів. Калинчука. По промові предсїдателя, промовив п. Київницький, вказуючи на конечну потребу ширеня просьвіти і науки між нашими земляками в Америцї. Бесїда була дуже гарна і поучаюча.

На вічу приступило 17 членів до „Просьвіти“, складаючи членські вкладки. Братства: від. 19 і від. 158 жертвували на просьвітні цїли по $5.00, крім сего зложили секретарі: п. Фр. Кухарський $1.00 і Ів. Калинчук $2.00 — разом $17.00.

Відпоручниками-орґанїзаторами вибрані: на відділи 158 і 299 п. Фр. Кухарський, на від. 19 п. Ів. Калинчук.

Предсїдатель закрив віче, подякувавши делеґатови і всїм учасникам за ласкаву участь і висказуючи бажанє, щоби розпочате дїло як найкрасше розвивало ся.

Ф. Кухарський.

ДОПИСИ.

З Brooklyn, N. Y.

Ювилейне сьвято.

Дня 18. жовтня с. р. сьвяткувало місцеве Братство Пресьв. Тройцї в Бруклинї 8-лїтну річницю свого істнованя. В тім сьвятї взяли участь всї місцеві Братства і Товариства.

В салї, красно пристроєній народними прапорами, зійшлись Русини-Українцї зі своїми родинами; саля була битком наповнена. Дохід з балю призначено на цїль висше згаданого Братства. Заступник предсїдателя п. Іван Балко (Андрея) привитав запрошені Братства і Товариства бесїдою, в якій змалював в коротких словах історію Братства від початку його основаня.

Братство Пресьв. Тройцї розвиває ся дуже добре і має поважне число членів. По довгій церковній борбі осягнули Бруклинцї свою цїль; Преосьвященний епископ Ортинський полагодив спір в їх користь, основуючи в Бруклинї самостійну парохію і надаючи їй сьвященика. Є надія, що тутешні Русини-Українцї заживуть від тепер иншим житєм.

Володимир Яськевич.

З Stapleton, N. Y.

Основанє читальнї „Просьвіти“.

Ідучи за покликом „до просьвітної працї“ і ми не хотїли остати ся по заду других. Завдяки орґанїзациї п. Василя Гасїя скликано на день 21. жовтня зборн в цїли основаня читальнї „Просьвіти“. На зборах вписало ся 75 членів. Опісля приступлено до вибору заряду читальнї. Вибрані: М. Корж, предс.; В. Гасїй, кас.; І. Корпан, секр.; І. Свободян, бібліотекар; І. Іваницький і М. Ворона, заступники.

Від часу отвореня, читальня що вечера повна молодїжи; замість тратити тяжко заробльований гріш по сальонах, молодїж гуртує ся в читальнї. Є надія, що читальня під добрим проводом орґанїзаторів стане осередком нашого житя, що принесе користь не лише членам, але і цїлому народови.

Член.

З Kansas City, Kan.

Просьвітне віче в Канзас Сіти, Кан.

Дня 16. падолиста с. р. відбуло ся в Канзас Сіти просьвітне віче „Проґресивного Кружка“, на котрім промовляв Володимир Шатоф, що під теперішну пору обїзджає плейзи, де живе руско-український нарід. В довгій промові представив він вірно житє нашого народа на російській Українї і в Америцї, та пояснив в який спосіб Україна може дійти до своєї цїли, щоби визволити ся з під царського кнута. Згадав про Тараса Шевченка, графа Толстоя та много инших, що посьвятили цїле своє житє в працї для покривдженого, поневоленого народа. На примірах доказував, що лише в орґанїзациї лежить сила народа, і взвав присутних до солїдарної орґанїзациї, коли маємо вести борбу з нашими ворогами. Орґанїзация вимагає [illegible] Гадки, без неї ми ніколи не [illegible] сили до борби; тому є наша першим обовязком закладати читальнї „Просьвіти“ і рідні школи. „Хвиля зближає ся, що Україна піднесе до гори свобідний прапор. Нехай та хвиля не заскочить нас неприготованих“, закінчив орґанїзатор свою бесїду.

М. Кархут, учасник віча.

Вісти з Лемківщини.

Російське безголове на Лемківщинї.

(В альбум ґр. Бобринському і еп. Платону).

О скільки право- і цареславна часопись „Лемко“, видавана в Горлицях, впливає на „просьвіщенє“ між збаламученими лемківськими селянами, то нехай послужить ось сей страшний скандал, якого доконали задурманені царе і православієм мошкофіли в Ропицї Руській, щоби не допустити Русинів-Українців до громадської ради. Вони получили ся з жидами (яких давнїйше копальня нафти тут не мало звабила) і з І. кола вийшло до ради аж трох жидів, а то: Міхул Блязбанд, Лейба Блязбанд і Кельман Фрідріх. Голова руссофільської читальнї „Качковського“, славний Кузма Варіян, пюлтис, аґент і кольпортер „Лемка“, голосував разом з жидами і завдяки його помочи, вони всї три ввійшли до ради. Ще в часї виложеня виборчих лїст, жиди уложили йому протест проти того, щоби місцевого управителя школи вписано до І. кола. Кузма товк ся з тим протестом то і старостві, то в урядї громадськім, але нїщо не помогло. Не знав видно „сердега“, що учителеви місце такі в першім колї.

Але о скільки ропицькі хрунї-москвофіли окрили ся соромом, о стільки наші народовцї, патріоти-селяни, віднесли тут побіду. Бо в третім колї, в якім звичайно найбільше виборців, вибрано самих Русинів-Українців і то найсьвідомійших селян, а між ними і місцевого управителя школи. Честь вам за тоє виборцї з третого кола! В другім колї наша лїста перепала одним голосом, бо двох з нашої сторони схрунили в послїдній хвили усуваючи ся від голосованя. Так отже на 12 радних ввійшло до ради 5 Русинів-Українців, 4 кацапів і 3 жидів. Колиж тепер кацапи-москвофіли получать ся з жидами, то Міхул Блязбанд стане їх віцтом, а Кузма Варіян буде тодї ходити вже з жидами до біжницї на молитву, бо і так нашої церкви не узнає, а православної ще в нас нема.

Так то помагають нам російські рублї і російська цареславна культура. Читайтеж, дорогі братя Лемки, і дивіть ся, що варті царе- і православні редактори „Лемка“ і їх прихвостні хрунї, а що варті наші правдиві Русини-Українцї, сини того народа, що і ви. Пізнавайте, хто вам приятель, а хто вам страшний ворог. Більше вам писати не треба, бо і сего вистарчить.

Гриць син Ваня.

З ГОРЛИЦЬКОГО ПОВІТА.

Початки працї на економічнім поли.

Доношу Вам, дорогі Братя і Краяни радісну вістку, що ми заложили при читальнї „Просьвіти“ в Пантній господарське товариство „Сільський Господар“. І з Ропицї Руської вислані вже до намісництва статути. Таке саме товариство маємо заложити ще і в Гладишові. Дуже то потрібна і користна річ для нас. Ось і сего року дощі загубили нам не лише збіже, нашу, але і компері, так, що не було би навіть чим і перезимувати. Але ось ми члени сего товариства спільними силами собі помагаємо. Правда, правительство призначило на поратованє бідних хлїборобів кілька мілїонів, З того і ми троха користаємо. Через головне товариство у Львові спроваджуємо по знижених цїнах ваґонами томасину, зерно всякого рода і компері. А компері то вже найбільша поміч для нас, бо члени дістають чверть за 1 К, а якби в Горлицях хотїв купити, то за чверть треба заплатити 3 К. Спроваджуване зерно сходить красно і добре удає ся на наших землях.

Як то добре, що вже і на рідній земли маємо свої товариства. До тепер то ми лише в Америцї лучили ся в братства, а від нинї починаємо вже і у себе дома спільними силами працювати. Не даром то кажуть люди, „що громада великий чоловік“, що в злуцї спільними силами можна не одно добре дїло до ладу привести. З того товариства „Сільський Господар“ будемо ще і нинї користи мати.

Тїшимо ся, що Бог прислав нам тут на Лемківщину добрих учителів Українців. Вони не лише що гарно учать і виховують наші дїти, але і на добре забирають ся до працї на полї економічнім і просьвітнім. Честь їм за їх труди!

В Пантній дня 4. падолиста 1913.

Андрій Глива.

Як приходять до кацапських хрунів православні ґазети.

Звісна річ, що коли би не російські рублї, то з кацапських часописий і слїду не було би у нас в Галичинї. Не кажемо вже о „Прикарпатской Руси“, яку „русскіе атцы“ за дармо читають і хвалять собі чисто російську лїтературу. Але звернїм лише увагу на те, як то упрямо напихають нашим селянам царе-православні редакції „Голос народа“ і „Лемка“, писані на „хахлацком язикї“.

Приміром в Пантній до убогого, але чесного нашого селянина, якось ще з самого початку став приходити „Голос Народа“. Селянин пішов до Америки, а „Голос“ ішов і йде дальше. Аж недавно стали добрі люди завертати його до Львова. І що завернуть, то він таки приходить (історія така сама, як з Демянчуковим „Селянином“, видаваним за польські гроші). Не було иншої ради, взяли тай написали так: „Не присилайте менї тепер вашої ґазети, бо я виїзджаю до Америки. Я подам вам адресу і будете менї тодї посилати ґазету дальше“.

В Ропицї Руській відганяв Ваньо Филяк довго-довго від себе „Лемка“ і ледво відогнав від себе. Решта читачів го кажуть: „Хрань Боже! ми за „Лемка“ не платиме. Як ще на початку Кузма Варіян позберав від нас по і К., то ще ми більше не платили. За 1 К. читаємо вже 3 роки. Най там приходит, з хоцки чим в пецу запалити. Бодай то родити ся кацапом-хруньом, то чловек хоцки казето мігби за дармо читати“. Але правда, кождий кацап мусить бути щасливий, бо як ся родить, то девять день не видить так як „гача“. А ще до того як го викупають в студеній водї, го такий як дзвін.

Ваньо.

о. Нестор Дмитрів.

о. Григорій Грушка

і його заслуги для амер. Руси.

В історії нашої молодої еміґрациї, котра ще навіть не доходить 50 лїт свого віку, визначні інтелїґентні одиницї, що відограли визначнїйшу ролю, заслугують на особлившу увагу, а їх вкладова праця в перших роках еміґрациї тим цїннїйша, бо народ, опинившись в чужім краю і серед зовсїм собі чужих обставин, був начеб дитина — потребував опіки цїлковитої, а хто йому щиру раду подав, хто ним сердечно заопікував ся, той став йому більш рідною батька і память по їм нїколи не вмре; живі серця будуть любити його все, а історія перекаже потомкам, хто були ті перші піонери, котрі на заокеанській Українї мостили дорогу, показували шляхи сиротам-еміґрантам. Здаєсь, що зовсїм не помилюсь, як скажу, що першим діячем народним на амер. Руси був не забутий нїколи о. Гр. Грушка.

Походив о. Григорій з селянської родини, зі збаражського повіта. Учив ся спершу у Львові, а відтак післали талановитого хлопця до Риму, де він вчив ся довгі лїта, а скінчивши теольоґію зі степенем маґістра, вернув до Львова на 4 рік теольоґії. Оженив ся з міщанкою з Тернополя, але то супружество було дуже нещасливе і покійний нїколи про се не згадував. По висьвяченю призначили власти о. Грушку до Збаража на сотрудника, де він за кілька лїт свого побуту, так сказатиб, перевернув цїлий Збараж і околицю. Незвичайно рухлива натура, знаменитий проповідник, дуже веселої вдачі — з кождого рукава сипав дотепами — сердечний товариш, а що найголовнїйше: була се душа дуже вразлива на людське горе. Він бідний сотрудник сам нїчого не мав, а не було нуждаря, щоб відказав йому своєї помочі. Поспитайте Збаражан з Нюарку; вони, ті старші, памятають о. Грушку.

Зі Збаража перейшов о. Григорій до Львова на архикат. сотрудника при сьв. Юрі. Хто у Львові не знав о. Грушки? Ми молоді ґімн. студенти, як довідали ся, що в Успенській церкві в великий піст на вечірни проповідає той маленький бльондин Гриць — всї, дакою тягли до церкви, щоб послухати правдивих проповідий. Ми бігли за ним на улиці, щоб придивити ся тому незвичайному проповідникови. Вже тогди читали ми гарні статї його в ґаз. „Русь“.

В тім часї на амер. Руси склали ся подїї, про котрі єще памятають деякі старші з Вас. Першого сьвящ. о. Ів. Волянського вислав Рим до краю за ту тяжку провину, що він мав жінку. На його місце приїхав о. К. Андрухович. Счинилась велика завертуха, борба о біснес, хто має стягати зиски зі стобів компанїчних, котрі позакладав був о. Волянський. Між о. Андруховичом і цивільними людьми закипіла завзята і дуже шкана борба, котра скінчила ся аж продажню на лїцитациї першої церкви нашої в Шенандоа. В ті тяжкі часи приїхав о. Гр. Грушка і по короткім побутї в Шенандоа обняв парохійку в Джерзи Сіти перед Рідвом 1890 року — отже лїт тому 23. Хто з старших джерзисітських Американців, не пригадує собі тої каплички на горах, де в ряди-годи відправляли оо. Волянський і Андрухович?

О. Грушка враз з тямучими людьми взялись були зараз до будованя церкви на горах, першої церкви на цїлу околицю: на стейти Ню Джерзи, Ню Йорк, Конектікот, Массачусетс і на цїлий восток. Скілько треба було працї і то дуже тяжкої працї, щоб в тих часах збудувати яку-таку церковцю — може зрозуміти лиш той, хто жив в тих часах і працював разом зі сьвященником. Побудовано церкву на горах. Народ радів, бо чув ся мов дома, мовби в рідім селї — якби в Ждини.

Та зрозумів о. Грушка, що для українського народу потреба ще конечно часописи і орґанїзациї. Вправдї вже перед тим виходили дві ґазети одна по другій в Шенандоа: „Америка“ і „Руске Слово“, але лїпше, якби вони не були бачили сьвіта божого, бо були се лиш пимати-насквілї, напасти на поодиноких людий.

Власним коштом постарав ся о. Грушка о друкарню — кажу власним коштом і то в тих часах, коли руської черенки не можна було купити за жадні гроші, але дати відливати на замовленє за дорогі гроші в фабрицї, — і вже 15. вересня 1893 вийшло перше число ґазети, котру охрестив о. Грушка іменем „Свобода“.

Треба перечитати передову статю в І. ч. „Свободи“, щоб зрозуміти, як високо в гору підняв народний прапор о. Грушка. Він накликає переселенців до просьвіти, правди, любови істини Божої; він накликає бездомного іміґранта до згоди, любви і орґанїзациї. Тай вітали ся амер. Русини „Свободою“, як рідною, бо вона палка, сердечна, жива, як і вдача її батька — Гриця. А очі хлопцї з Джерзи так і прилягли до неї. Двері помешканя о. Грушки не зачикали ся. Те маленьке помешканє на Вашінґтон, Моріс, Варен ул., а опісля на гірцї, не було помешканє о. Грушки, але всїх парохіян, бо там був і парох. офіс і редакция і друкарня і каса убогих, ну — тай неодин дістав там часто потрібну поміч і пораду. Се була наша рідна хата.

Нїколи не забуду такої подїї. Було се на горах, в тім помешканю, звідки о. Григорій міг дивити ся все на ті сьвіжі хрести на церкві. Я приїхав був з Пенсильвенії. Говоримо про се і про те. Приходить чоловік — знаю його... здаєсь, його тут нема... він пішов блудом.

— Що скажеш, Кіндрате?

— Та прошу отця духовного, біда коло мене: не роблю, жінка хора, дїти малі — і починає плакати.

— Та возьми собі там пару центів — там на пристїнку лежать... не реви — встид козакови бечати!

Питаю ся відтак о. Грушки: — Та кілько там було гроший?" — „Ет, не питай ся... було нинї 2 слюби з Ансонії, а в моїх штанах кишенї подерті, най возьме бідний чоловік. Господь Бог знов приняле людий; знов будуть слюби тай таки з голоду не вмремо!“

От такий був чоловік о. Григорій, але люди не були такі, бо за кілька місяців, як я опять приїхав до Джерзи, я побачив того самого чоловіка, як замикав з поліцменом церков перед о. Грушкою.

„Свобода“ виходила, о. Грушка платив, писав сам, а добрі хлопцї на тачках возили на машину. А як раз Василь Криницький впав зі зложеними черенками і пороскидав по улиці і погубив, бо хлопцї порозхапували — дістав в карк, але таки другий раз знов прийшов і вже обережно тачками повіз на машину. Як вже була ґазета, треба було орґанїзациї, треба було згуртувати наших іміґрантів в товариство запомогове, котреб дало поміч вдовицям і сиротам, тай тим калїкам, що вертали з фабрик, чи з майнів без руки, без ноги, без очий. Разом з другими патріотами, як: Констанкевич, Обушкевич, Полянський заложено „Союз“ 1894 р.

Най хто хоче приписує собі ту першу заслугу в закладаню „Р. Н. Союза“, я вважаю, що першим батьком „Союза“ був о. Гр. Грушка. Він в „Свободї“ своїми горячими, переконуючими, популярним відозвами орґанїзував сто разів більше „Союз“, як 100 орґанїзаторів по Пенсильвенії. О. Грушка під ті часи один умів говорити до народа. Не тілько статями, але й вдатними бірнами заохочував переконуючо про конечну потребу орґанїзациї. Ось такий бірник:

Вперед, вперед, братя милі,
Час дорогий — в кождій хвили
Стараймо ся працювати
І для Руси щось придбати.
Поодинчо сил не тратьмо,
Но в „Союзї“ дружно, братьно
Всї до плуга — зорем ниву,
Кинем зерно — но щасливо.

Вже в ті часи заходились патріоти коло заснованя „Еміґр. Дому“: збирали складки, мали найлїпшу волю, але не знали, яких великих коштів і як богато інтелїґентних сил потрібно до здїйсненя сего пляну.

Се був найкращий період житя і працї о. Грушки, і його треба пам'ятати в ті часи першим сьвідомим робітником народним і представителем амер. Руси. Та не так щиро й сердечно відносились до него і товариші сьвященики і народ, для котрого він так щиро працював.

Вже за його побуту счинились ті історичні бучі в Джерзи. Замкнули йому церков; прийшла сила перед корт. Сьвященики покинули його і стали по стороні парохіян, щоб, Боже борони, тому народови не вчинити якої кривди — навіть не розбираючи хто винен. На місце о. Грушки післали ми о. Арсена, коли він єще там сидів і тим спричинили, що огорчений і зневірений о. Грушка покинув свій табор і перейшов на православіє.

Між тими сьвящениками, що так ставили ся над народом, навіть коштом такого патріота, як о. Грушка і спричинили йому велику кривду був і я, чому нинї публично жалюю.

Та в чужім таборі вже не був той самий Грушка, як між своїми рідними...

Правда, російська аґенция приняла його радо — навіть дала гроші на ґазету „Свѣтъ“ — опісля вислала його до Росії, однак чоловік такий як о. Грушка не міг жити між чужими. Йому було дитино: він любив свою рідну Неньку-Україну; він тужив за своєю церквою; він тужив — як писав до мене — за рідним боршем. Тай не довго блукав між чужими. Писав навіть до деяких громадян в Америцї: „Не кидайте свого! Кобіть свою віру, свою народність!“ Тай невдовзї вернув до Галичини, вернув між своїх рідних, але вже геть дідом битий, вже хорий.

Та ще і в Галичинї на своїй парохії коло Бродів, в Пеняках, як дїдич Волянський, голова комітету для виборчих розбоїв, посьмів без його відомости в гунити на церковний ґрунт, то вигнїбив його і викинув. А як при конституциї заказали з уряду ходити сьвященикам і справджувати, хто Русин, а хто нї — то хоть його і жандарм пушцом попровадив до староства — він на другий день таки знов пішов по хатах і наказував людям під карою секла, щоб не записували ся за Поляків.

В Пеняках, брідського повіта, сего року в рідну могилу поклали люди небощенного чоловіка, бо першого просьвітителя амер. Руси, котрий серед дуже тяжких обставин між першими, може сказати, іміґрантами поклав підвалини до просьвіти і орґанїзациї.

Поминаючи його память щирою молитвою і не злим тихим словом, не повинні ми забути про заслуги наших перших піонерів, котрі своє житє поклали для добра нашої церкви і народу. А поминаючи память о. Григорія, личилоб нам взяти собі за обовязок: кождого року в кождій парохії по черзї поминати память його, тай разом з ним і двох других піонерів: оо. Бончевського і Стефановича. Честь їх памяти!

ПОЗІР!

РУСИНИ-УКРАЇНЦЇ З ШІКАГО!

під ч. 1636 Шікаґо Аве.

єсть осередок культурного і духового житя Русинів-Українців:

„Український Клюб“

В ШІКАҐО.

„УКРАЇНСЬКИЙ КЛЮБ“ удержує для членів що суботи вечером **забави й танцї.** Має **великий мішаний хор,** вечірну **школу анґлійської мови,** удержує **наукові бесїди** на ріжні питаня науки й житя. Єсть **бібліотека, ґазети, журналї.** Для охочих **„пультейбел“.**

В члени приймають ся всї Русинки-Українки й Українцї без ріжницї поглядів й переконаня.

ЗАВИТАЙТЕ ДО РІДНОЇ ХАТИ! — ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ!

КОЖДИЙ ЗНАЙДЕ ДЛЯ СЕБЕ РОЗВАГУ!...

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

КАЛЄНДАР.

ГРУДЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
4	Четвер	Введ. Пр. Бог.
5	Пятн.	Филимона
6	Субота	Григорія еп.
7	Неділя	25. Катерини вм.
8	Понед.	Климентія
9	Вівтор.	Алипа, Якова
10	Середа	Якова Ром.

НОВИНКИ.

З Америки.

— Конґрес угроруського народа. В 43 числі „Амер. Русского Вѣстника" (з 20 падол. с. р.) оголошено поклик до всіх угроруських гр.-катол. парохій і цілого угроруського народа, щоби вислали своїх повновласників на народний конґрес, який має відбути ся в Джанстаун, Па., на днях 9 і 10 грудня с. р.

Як відомо, дня 16 жовтня с. р. комітет, зложений з відпоручників „Соединенія" (М. Рушин і М. Югас) і „Ексекутивного комітета акциї угро-русского народа" (П. Дзмура і П. Жаткович), удав ся до Філядельфії, щоби предложити Владиці найголовнійші жаданя угро-руського народа, в цїли його релїґійного і народного обезпеченя. По чотирогодинній нараді мав Владика (з малими лише поправками) згодити ся на всї точки постуляту згаданого комітету і евентуально дати свою ґарантію, коли народний конґрес ті жаданя ухвалить.

Наведемо тут найважнїйші точки сего постуляту: 1) Кожда угроруська церков одержить угроруське імя, а церков і церковні маєтки будуть записані на місцеві конґреґації. 2) Буде збережена автономія (самоуправа) кождої угроруської парохії. 3) Строге придержуванє східного обряду, церковно-руського язика в богослуженях і угроруського язика в угроруських школах. 4) Основанє угроруської висшої школи. 5) Участь угроруського народа в контролї над ріжними дієцезіяльними фондами. 6) Владика не буде противити ся дальшій законній і чесній акції угроруського народа в справі власного угроруського епископа. 7) Знесенє 5% від доходів церковних (катедратікум) — і т. и. справи.

На конґресї будуть предложені всї повисші точки повновласникам до затвердженя. На случай, колиби конґрес їх не приняв, є обовязком делеґатів уложити і ухвалити способи і средства, якими акція має дальше вести ся. Владика приобіцяв на евентуальне візванє конґресу особисто перед делеґатами явити ся.

Із вислідом сего конґресу ми не забудемо в своїм часї познакомити наш загал, а покищо звертаємо увагу галицьких гр.-католиків на сю преважну справу. Коли Владика приобіцяв нашим угроруським братам так далеко ідучі ґарантії в церковно-народних справах, то чейже і Галичани мають право домагати ся „дещо" для себе... Маємо надію, що наш загал сею справою живо заінтересуєть ся і на рівні з угорськими Русинами вискаже свою гадку що-до управильненя згаданої вище квестії.

— Наші церковні власти і перехід греко-католиків на православіє. В кілька днів після місії Владики в Джерзи Сіти, Н. Дж., зголосило понад 200 угроруських родин в горішній части міста перехід на православіє. Цілу парохію і власну церкву піддали вони під власть православного епископа Платона. Є се вже друга з ряду православна парохія в Джерзи Сіти, яких парохіянами є бувші греко-католицькі Русини. На нїщо не придали ся стараня парохіян у Владики, щоби заложив другу парохію і надав їм духовного отця. Натомість надав Владика місцевому парохови о. Улицькому достоїньство „каноніка", щоби хоч в части винагородити йому страту парохіяи (читай страту доходів). Побачимо, до чого доведе в будучности теперішна полїтика наших духовних властий, коли для інтересу одиниць жертвує ся загальне добро нашої церкви.

— Весїлє в „Білім Домі". Дня 25. падолиста с. р. відбуло ся вінчанє місс Джесі Вілсон, другої доньки президента Злучених Держав, з Фр. Б. Сейром. Мілїон цьвітів прикрасило палату з нагоди торжества. Цїле сьвято мало характер більше домовий; запрошено всего 460 осіб. В торжестві взяли участь найвисші достойники американської держави і дипльоматичні представники всїх держав сьвіта. Молодим зложено много цїнних подарунків. Молода пара удає ся на сталий побут до Вілїямстаун, Масс., де Ф. Сейр працює як асистент проф. Гері А. Гарфілда, товариша президента Вілсона.

Було се з ряду 13 весїлє в „Білім Домі", від часу його побудовання с. є. за 113 лїт. Число 13 вважає Вілсон для себе щасливе.

— 10 мілїонів фунтів індиків. З нагоди „сьвята подяки" привезено до Ню Йорку не менше, чим 10 мілїонів фунтів індиків. Як звісно, є звичай, що кожда американська родина на сей день мусить мати індика або курку. Звідси пішло і се, що „день подяки" називає загал инакше „днем індика" (Торкі Дей) або „днем курки" (Чікен Дей).

— Господарка в російськім еміґраційнім домі. В пятницю передминувшого тижня відбулось будь що будь цїкаве переслуханє в маґістратськім суді, на першій улиці в Ню Йорку, на скаргу п-ї Журка против Коберніка, аґента російського еміґраційного дому, з 14. улиці, о легке ушкодженє тїла. Після зізнань пані Журка, справа мала ся так: Оноді прийшла вона до еміґраційного дому, щоби відібрати свою кревну Теклю Карпук, котра, післана до роботи через російський еміґраційний дім, по чотирох місяцях тяжкої працї заробляла місячно всего 13, а відтак 14 долярів. На її просьбу п. Журка, її тета, винукала для неї місце, де побирала би місячно 18 долярів. Коли приїхала, щоб її забрати на нове місце, довідала ся, що аґент з російського дому забрав вже її до себе. П. Журка удала ся до еміґраційного дому, жадаючи видачі кревної, але замість неї отримала від аґента Коберніка кілька штуркацїв в голову і опинила ся за дверима.

Коберник зі своїм адвокатом і около 50 сьвідків, на чолї котрих стояв о. Коханїк, відпер ся, якоби він побив паню Журка і судія змінив скаргу на неприличне захованє, а вкінци увільнив аґента.

В дійсности не розходилось пані Журка о оскарженє о побитє, її жаданєм було, видістати свою кревну і дати нагоду запрацювати більше гроший, як вона могла заробити на місци, порученім через еміґраційний дім. Текля Карпук з плачем просила, щоб її вирвати з під опіки російського дому, котрий певно дав ся їй добре в знаки — та се було понад юрисдикцію маґістратського суду, бо о. Коханїк і його жена толкували ся тим, що після розпоряджень еміґраційного уряду, не вільно їм видати не то особи, але навіть подати адреси, де вона працює. Досить дивне розпорядженє, о скілько зізнаня ті є правдиві. З того виходило би, що, коли дитина дістане ся в руки еміґраційного дому, мати дитини не має права забрати її до себе, не має права жадати навіть адреси, з котрої могла би довідати ся, де і як її дитина працює, бо після „розпорядженя" вона мусить мати потверджене від знаних людий, що мати задержаної дитини заховує ся морально. Коли мати не учащає до російської церкви, то від когож вона в силї отримати сьвідоцтво моральности, щоби задоволити заряд російського еміґраційного дому.

Справа досить цїкава, але здає ся, що не так хорошо скінчить ся, як російський еміґраційний дім думає, бо адвокат пані Журка, А. Лостіґ наміряє внести скаргу, жадаючи від аґента російського дому пять тисяч долярів відшкодованя за побитє його клієнтки, а крім сего віднести ся в тій справі до секрім сего думає віднести ся в тій справі до еміґраційного комісаря на Еліс Айленд.

А. Вала.

— Батько жертвує ся для дитини. Щоби вратувати житє своїй шестилїтній донечцї Елисаветі, що дня 13. вересня с. р. з причини огню тяжко ушкодила тїло, рішив ся її батько Бернард Лінч, машиніст з Ню Йорку, піддати ся операції. Лїкарі мають зняти з його тїла кусень скіри на 50 квадратових цалів, щоби її ужити на місце обгорілої скіри дитини. Операція мала відбути ся при кінци жовтня. Тимчасом занедужала його жінка і померла, полишаючи сиротами 5 дрібних дїтий. Прибитий родинним нещастєм упав зовсїм на силах, однак повернувши до здоровля, піддав ся вище згаданій операції.

— Людська менажерія. З Шікаґо доносять про оригінальний помисл панї Д. Бракет Біншоп, жени богатого місцевого купця. Вона постановила адоптувати (приняти за свої власні) 15 одноріччних дїтий, з котрих кожде належить до иншої людської породи. Між її дїтьми будуть находити ся: мурин, індіянин, араб, японець, малаєць, хінець, німець, анґлїєць і т. д. Всї дїти будуть ростї і виховувати ся разом, для всїх буде одна материнська любов. Панї Біншоп була матерню доньки, котру перед 25 лїтами поховала. Від довшого часу носила ся вже з гадкою, перевести в житє свій помисл. Знакомі сьміяли ся з неї, кажучи, що її родина в будучности буде представляти ся як „людська менажерія", але се її не відвело від повзятого наміру.

Зі старого краю.

— Січово-сокільська орґанізація „Сокола-Батька". Цїкаві числа про сю орґанізацію находимо в І. річнику „Календаря Вістий з Запорожа на р. 1914", який появив ся в розпродажи. „Сокіл" у Львові заложено в 1893 році. В 9 лїт потім зачав львівський „Сокіл" закладати пожарні і руханкові філії. До дня 30. червня с. р. було 30 руханкових філій і 855 пожарних, з яких 305 називає ся „Січами". Звіт зі свого стану прислало 596 товариств і вони виказують 32.717 членів (27.335 мужчин і 5.382 женщин). Вартість інвентаря і недвижимостий є 160.900.84 К. а готівки і у щадниці мають 75.673.14 К. Разом майно виносить 226.573.98 К. Пожарні філії розпоряджають 481 сикавками і ратували при пожежах в 1912 році 611 разів (496 разів в своїх місцевинах, а 205 разів в сусїдних місцевинах). Соколів в одностроях виказує статистика 868, а Січовиків 90. Крім того 7.545 Соколів і Січовиків має ленти і одностроєві шапки, а 5.543 лише ленти. Прапорів є 128 (вартости 24.198.69 К), а орхестр 30. Січово-сокільська орґанізація під проводом „Сокола-Батька" поділена є на 55 округів, а на 13 областий. Деякі округи, як: львівський, равський, сокальський, перемиський, старосамбірський, стрийський, теребовельський, бережанський, рогатинський і білокаменецький мають поверх 1.000 членів, инші по менше. Шкода, що майже третина філій не прислала звітів, бо через то не знати цїлої сили сеї орґанізації.

— Перепись нашого студентства. „Український Студентський Союз" зібрав дати що-до числа, орґанізації і працї нашого студентства.

Після сеї переписи є богословів: у Львові 224, в Станїславові 97, в Перемишлї 28, в Римі 12, в Інсбруцї 8, у Відні 1, в Фрайбурзї 2; разом є наших студентів богословів 372. Правників Українцїв записано: на львівськім університетї 737, на віденськім 29, на краківськім 13, на черновецькім 55, на градецькім 5; разом 839. На фільософії: у Львові 163, у Відні 36, в Кракові 12, в Чернівцях 52, в Градци 3; разом 266. На медицинї: у Львові 63, у Відні 44, в Кракові 11, а в Градци 7 (в Чернівцях нема медичного виділу); разом 125. На аґрономії і лїсовій академії: у Відні 31, в Кракові 14; разом 45. На торговельній академії 17. На експортовій академії 4. На технїцї: у Львові 69, у Відні 6, в Градци 2; разом 77. На ветеринарії: у Львові 31, у Відні 1; разом 32. На фармації: у Відні 1, в Чернівцях 1; разом 2. В академії красних штук 6. В гірничій академії в Лубні 6. Загальне число студентів Українцїв висших шкіл після переписи „Укр. Студ. Союза" виносить 1.414. Треба замітити, що не зібрано тут дат з православної духовної семінарії в Чернівцях, з Академії рільничої в Дублянах, університетів і політехнік в Празї і Берні.

Дальше, се є перепись з минувшого року, а сего року є о много більше наших студентів. Сего року прибули понад се абітурієнти станїславівської української ґімназії.

Що-до орґанізацій, то має українське студентство 16 товариств в Австрії. З того у Львові є такі товариства: „Академічна Громада", „Бандурист", „Ватра", „Медична Громада", „Основа", „Руська Академічна Поміч", „Україна", „Кружок правників"; в Чернівцях: „Січ" і „Союз"; у Відні „Січ"; в Градци „Січ": в Лубні „Чорногора".

Всї ті товариства обєднані в один Союз з осїдком у Львові, який називає ся „Український Студентський Союз". „Укр. Студ. Союз" має 38 секцій, розкинених по осередках повітів східної Галичини.

— Спенсіоноване сьвященика. Подвиги русофільського аґітатора, на жаль, на становищи католицького сьвященика, о. Андрія Яворського, пароха Борусова, були загально звісні. Вивіз він кількох хлопців з села до Росії до Яблочинського монастиря, але хлопці зимою втекли звідтам в великій нужді, нарікаючи на о. Яворського, що проти їх волї хотів зробити з них орудія правоі царославя. Се дало привід до жалоб і наслїдком основного слїдства митрополича консисторія усунула о. Яворського від парохіяльних обовязків. Як звісно, син о. Яворського Юліян є ґімн. професором в Київі і перевіз масу наших рукописий і цїнних старинностий до російських бібліотек і музеїв.

З широкого сьвіта.

— Протест цивілїзованого сьвіта против російської жорстокости. В послїдних днях оголошено в многих часописях всїх культурних держав сьвіта поклик, в якім представлено страшні терпіня людий, котрих увязнено за полїтичні переступства і заслано на далекий Сибір. Поклик має ту цїль, щоби звернути очи цїлого цивілїзованого сьвіта на нечувані відносини в державі царя. Протест підписали сотки найвизначнїйших людий Німеччини, Франції, Анґлії і инших країв. В протестї згадує ся, що сказані за полїтичні провини попадають в розпуку і шукають в самоубійствах смерти, щоби лише положити конець страшним мукам. Поклик сей містить рівнож завізванє, з'орґанізувати міжнародний комітет, котрий мав би на цїли стало інформувати сьвіт про відносини в царстві тьми і самодержавія. — Радісно витаємо тут вістку: Скілько й наших Братів-Українцїв засуджено, як полїтичних злочинцїв на тяжкі вязниці і кари! Один донос, а вже вистарчило, щоби знищити житє чоловіка раз на все. Може під впливом острої критики сьвіта змінять ся відносини на лїпше...

— Жидівська масова еміґрація до Америки. Ритуальний процес в Київі против М. Бейлїса і вороже становище антисемітів дали причину надїяти ся нових погромів і переслїдувань жидів в Росії. Цїлими масами ущасливляють вони сей свобідний край. Минувшого тижня прибуло на кораблї „Президент Лїнколн" не менше як 2.000 жидів.

— Друга всеросійська перепись. В половині падолиста починає ся офіціяльно робота коло всеросійської переписи. Міністер внутрішних справ розіслав ґубернаторам обіжник про те, щоб вони представили міністерству списи осіб, які могли би взяти на себе конскрипційну роботу. Особи жидівської віри й жінки не будуть допущені до конскрипційних занять.

— Піяньство в Росії. В „Нов. Времени" появила ся статя Меншікова, в котрій сей журналїст російський доказує, як страшно великі розміри зачинає прибирати піяньство в Росії. Показує ся, що в першій половині сего року продаж т. зв. монопольної горівки (котру мають лиш державні власти право продавати) була о 5 мілїонів і 511.906 ведер більша як в першій половині 1912 р. Треба длятого припускати, що піяньство сего року буде о 12 мілїонів ведер більше, як було торік. За то російське міністерство гордить ся тим, що доходи держави в першім півроцї сего року були майже о 47 мілїонів більші як торік.

Дальше вказує Меншіков на страшне піяньство, яке настало в російській армії, почавши від офіцирів, де піяцькі оргії, серед котрих вино і горівка пливуть потоками, є на порядку дневнім, аж до простих вояків. Найбільше піяньство ширить ся серед резервістів, котрих полїція мусить спроваджувати до військової управи понайбільше пяних до безтями; у тих же, котрі самі зголошують ся, знаходять при ревізії нераз по кілька й кільканайцять фляшок горівки. По одній з таких ревізій резервістів в Москві, вивезено три вози потовченого скла. — Такий Меншіков хиба найлїпше виставляє сьвідоцтво російській культурі.

— Хитрі ошуканцї. Часописи доносять про слїдуючий випадок, який перед кількома днями лучив ся в Римі. До одної з перворядних реставрацій в тім місті зайшов дуже порядно одїтий панок і казав собі подати як найкрасший обід зі всякими присмаками та напитками. Коли сей гість вже доволї паїв ся і по обідї закурив собі дороге циґаро, приступив до нього господар з поліц. аґентом, котрий попросив удати ся з ним на поліцію, а рівночасно порадив заховувати ся супокійно, бо в противнім случаю заложить йому на руки кайданки. Гість удав ся супокійно за поліційним аґентом, котрому властитель реставрації ще подякував за те, що арештованє перепровадив супокійно, не роблячи скандалу та заявив, що по рахунок за обід прийде на поліцію, так як се йому аґент порадив. — Можна собі представити, яке велике розчарованє мусїло спіткати властителя реставрації, коли на другий день прибув на поліцію та зажадав гроший за обід арештованого пана. — а йому там відповіли, що про подібне арештованє цїлком нїчого не знають. — В короткім часї за подібними „рахунками" прибули на поліцію ще два другі властителї реставрацій в місті, яких спіткала така сама пригода, як першого. — Оказалось іменно, що всї вони впали жертвою хитрих обманцїв, котрі перебираючись на переміну то за великих панів, то за поліційних аґентів, годували себе по реставраціях дорогими стравами та напитками.

—Кілько поцїлуїв на день має право жінка жадати від мужа? Цїкавий процес, котрий відбув ся в Антверпії, розяснює ту справу. Жінка богатого властителя фабрики заскаржила свого мужа, що замало її цїлує.

На розправі в суді заявив муж: „Мої панове, я люблю жінку і сповняю все, чого лише забажає; але, що тичить ся цїлованя, то моя жінка ставить такі вимоги, що нїякий муж не був би в силї їх сповнити. Вона є ненасичена і через се довела мене до того, що поцїлуй для мене став мукою".

Щоби рішити справу, суд ухвалив засягнути гадки знатоків. Знатоки заявили ось що: Точно означити число поцїлуїв годї, бо сеї справи дотеперішні закони не управильнили. Взагалї однак є принята слїдуюча норма: По слюбі, через вісїм тижнїв цїлують ся новоженцї денно пересїчно трийцять разів. В слїдуючім півроцї число спадає на 25, а відтак зменшає ся процентово стало що півроку. По трох лїтах цїлує муж жінку найбільше три рази на день. Більше вимагати вона не має права, але сего жадати має право.

Властитель фабрики згодив ся на три поцїлуї денно і в згодї зі супругою опустив суд.

Не забувайте, Земляки, за старий край! Збирайте датки на „Рідну Школу" і инші народні потреби!

ВЖЕ ВИЙШОВ „ГУМОРИСТИЧНИЙ КАЛЄНДАР НА 1914 Р. у Львові, ул. Коперника ч. 22. (щоденна часопись „Нове Слово"). Поодинокий примірник для Америки з пересилкою 55 сот. Хто замовляє 5 примірників не платить пересилки.

ZIRA 10 CIGARETTES FOR 5¢

НЕ ПОТРЕБУЮТЬ СЬВІДОЦТВ ГОВОРЯТЬ САМІ ЗА СЕБЕ

Їх вартість в їх прикметі.

ДІМ АҐРОХОВСКИЙ і СП БАНКОВИЙ

наслїдники Л. В. ШВЕНК властитель

С264

ОЩАДНІСТЬ се підстава богатства. По скупість веде до нужди, а розумне складанє гроший в чеснім, поважнім банку, який дає ґаранцію і виплачує процент від вложених гроший.

ВИСИЛАЄМО ГРОШІ в поручку, що адресати одержать їх протягом 10 днів. Телеґрафічною дорогою за 24 годин. Виміна гроший по найдешевшім курсі.

ШИФКАРТИ до і з Старого краю на всї найлїпші і найновійші корабельні лінії по номінальних цїнах.

КАНЦЕЛЯРІЯ НОТАРІЯЛЬНА виладжує всякі документи австрійські, російські і німецькі, які потверджує конзуль, так що суть важні в краю.

Tel. 1323 Orchard.

Касиця зложена в касі рядовій в сумі 100.000.00 долярів

У власнім гмаху: 292-294 Bedford Ave. pir Grand Str. Brooklyn, N.Y., і 111-115 East 7th Street, New York, N.Y.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

Хто викликує борбу?

II.

В 22 ч. „Свободи" (з 30. мая 1907) находить ся новинка про висьвячене о. Сотера Ортинського на епископа для Америки, що відбуло ся в архикатедральній церкві сьв. Юрія у Львові.

К. Кирчів, гол. предс. Р. Н. Союза, помістив у 23 ч. „Свободи" (з 6. червня 1907) обемисту статю п. н. „Доки будете терпіти?" У тій статї взиває автор руську суспільність в Америці, щоб вона запротестувала проти Гладикового „Поступа", який „вчепив ся руського новоіменованого епископа Отця Ортинського, цїлком невинного чоловіка, котрий має бути нашим найвисшим достойником тут на американській земли, на американській Руси". Сю статю варто би тут перепечатати в цїлости, але ізза недостачі місця ми наводимо тільки її конець. „Вносїть ваші протести — кличе п. Кирчів до галицьких і угорських братів, руських робітників — до всїх руських часописий против знеславленя таким московським сьмітєм нашого новоіменованого Преосьв. Епископа о. Сотера Ортинського. Руський нарід в Америці сподїєсь найти в Преосьв. Епископі С. С. Ортинськім доброго князя руських американських церков і доброго опікуна маєтку наших церквей, доброго, щирого і непохитного Русина, високо талановитого і на се становище достойного чоловіка, на якого колись-будь американська Русь могла здобути ся; і тому ми не повинні ніяк дозволити, аби московське сьміє обкидало єго болотом".

В ч. 24 (з 13 червня 1907) находимо ось таку нотатку: „Епископ Ортинський готуєсь виїхати до Америки з початком місяця липня, а дня 3-го Юнія був на авдієнції у Папи. Місцем осїдку епископа буде мабуть Філадельфія, Па. Враз з епископом приїде також єго капелян о. Петрівский, а може і митрополит Шептицкий".

В ч. 26 (з 27 червня 1907) читаємо на самім переді ось таку відозву, підписану К. Кирчовом, гол. предс. Р. Н. Союза: „До всїх відділів і членів Р. Н. Союза. Поважані члени і членкинї Р. Н. Союза! Як Вам відомо, то сьв. Отець Папа Римский іменував епископом для американських руских церков о. Стефана Ортинського вельми заслуженого і дуже талантливого чоловіка, щирого Русина з Галичини. Вість ця іменоване епископа для американської Руси прогомонїла великою радостию по всїх кольоніях руских з сею надією, що будучність наших церквей і теперішня незавидна доля єї знайде доброго заступника, щирого опікуна і доброго покровителя в особі преосьв. о. С. Ортинського, котрий незадовго завитає на берег американської землї, як руский гр.-кат. епископ для Америки. В тій то радісній цїли з'їхались рускі сьвященики і делєгати церковних громад а також представителї руских орґанїзацій — дня 14. мая до Пітсбурґа і там відбули свої наради, щоби нашого новоіменованого епископа, коли він прибуде до берега американського, принять з почестями торжественно, та вибрали комітет, котрий має занятись приготовленями. Понеже такі принятя вимагають поважної суми гроша, длятого зібрані на мітінґу сьвященики і делєгати церковних громад і предс. орґанїзацій рішили удатись до наших церковних громад, до братств і орґанїзацій американських з просьбою о жертви на сю добру цїль. Длятого удаюсь до Вас, поважані Братства, і до всїх членів і членкинь: звольте офірувати малі, не вимушені жертви на сю красну цїль на перших будучих Ваших мітінґах — і чим скорше заплїть їх на імя всч. отця Ґавриїла Чопея 44 Дівізен Стр., Перт Амбой, Н. Дж., як касієра вибраного до сеї цїли. Покажім, дорогі Братя, тую радість красним дїлом, покажім, що ми Русини уміємо шановати наших достойних людий. Повитаймо єго величнo, щоб Американцї пізнали, що ми нарід, котрий має своїх достойних представителїв духовних тут в Америцї. Всї жертви прошу як найскорше відсилати, бо час дуже короткий, а комітет мусить мати всї зібрані гроші, щоби після єго міг приготовити програму принятя. Єще раз звертаюсь до Вас, дорогі Братя, жертвуйте, хто що може, жертвуйте скоро, жертвуйте на цїль принятя нашого достойного гостя, нашого руского епископа і князя руских церков в Америцї". — В тім же самім числї находить ся „Справозданє з засїданя комітету в справі принятя епископа".

В 27 ч. (з 4. липня 1907) уміщено на заголовній стороні „Свободи" фотоґрафію С. С. Ортинського (в монашій одежі і з бородою), а відтак новинку про подорож номіната на Угорщину, де він конферував з трома угроруськими епископами, Фірцаком, Валїєм і Дрогобецьким, та з міністром Апонієм. У тім же числї находить ся редакційна статя п. н. „Стефан Сотер Ортинський".

В 28 ч. (з 11 липня 1907) находить ся новинка, у якій між иншим читаємо таке: „Розуміє ся само собою, що владика передовсїм дбати буде о віру і церков; алеж і справа національна, як дав уже її в краю докази сього, не є йому рівнодушна, а противно, навіть дуже лежить йому на серцю". У тім самім числї помістив о. Нестор Дмитрів довшу статю п. н. „Американська Русь перед приїздом епископа".

В 31 ч. „Свободи" (з 1 серпня 1907) помістив о. Й. Чаплинський, секретар Комітету, ось таке „Повідомленє": „Подаю до відомости всїх Всеч. Отців Духовних і загалу Русинів, що їх Преосьвященство о. Сотер Стефан Ортинський зволили прислати на мої руки яко секретаря Комітету головного відомість, що виїзджають в Америку дня 27-го августа с. р. кораблем „Kronprinz Wilhelm" з Бремен. Перед виїздом вишлють своє перше пастирске посланїє". У тім же числї находить ся повідомленє о. Г. Г. Чопея, „касєра Комітету Преосв. Владику привитающого", про тікети на бенкет (обід) в честь привитаня епископа, а крім того виказ жертв, зібраних на ту цїль від деяких церковних громад, братств і поодиноких людий. В тім самім числї містить Церковна Рада (предс. о. Ник. Підгорецький) з Саут Форк, Па., перше оголошенє про торжественне посьвяченє тамошної руської гр.-кат. церкви, якого доконає Преосьв. С. С. Ортинський в день 2. вересня 1907.

В 32 ч. (з 8 серпня 1907) поміщено на 1-шій стороні велику фотоґрафію о. С. С. Ортинського, гр.-кат. епископа для Америки (у епископській одежі). У тім же числї находить ся друге „Повідомленє" о. Й. Чаплинського, у якім він доносить, що Преосьв. Ортинський, не діставши місця на кораблі „Kronprinz Wilhelm", приспішив свій приїзд до Америки і виїзджає з Бремен вже 20. августа, на кораблі „Kaiser Wilhelm II". В тім самім числї помістив якийсь „Міряни" статю „Єще раз в справі Епископа".

В 33 ч. (з 15 серпня 1907) помістив виділ Комітету для повитаня епископа (о. К. Лавришин, предс.; о. Й. Чаплинський, секр.; о. Г. Чопей, кас.) повідомленє „В справі Епископа до загальної відомости Всеч. Духовеньства і П. Т. Делєгатів". Се повідомленє — то складаюча ся з 8 точок програма, після якої мало відбути ся повитанє епископа. В тім же числї поміщено в цїлій основі (з пропущенєм лише тексту двох панських буль) „Пастирський лист Преосьв. епископа Сотера Ортинського".

В ч. 34 (з 22 серпня 1907) помістив о. Й. Чаплинський „Оголошенє" в справі торжества з нагоди приїзду епископа, а на другім місци — програму концерту в честь Єго Преосьвященьства о. Сотера Ортинського.

В ч. 35 (з 29 серпня 1907) читаємо таку нотатку: „Єго Преосьвященьство, епископ американської Руси, о. Є. С. Ортинський прибув дня 27. с. м. о год. 12.30 попол. до Ню Йорку, витаний овацийно і з одушевленєм усею заокеанською Русию. По причині, що число уже було замкнене, опис сього народного сьвята відложено до слїдуючого числа".

В ч. 36 (з 5 вересня 1907) читаємо: „Подає ся до загальної відомости, що теперішна тимчасова адреса Єго Пр. Епископа С. С. Ортинського звучить: R. Rev. S. S. Ortynsky, Box 543 South Fork, Pa." — У тім самім числї находить ся ось така редакційна статя:

„Епископ о. Ортиньский в Америцї. — Вкінци діждались Русини гр. к. свого Епископа в Америцї. — Дня 27. августа, в полудне приїхав Епископ на кораблї Кайзер Вільгельм II. до Гобокен, де єго повитав в імени комітету найстарший віком сьвященик о. Т. Обушкевич. На доку було присутних кільканайцять сьвящеників, представителї руських товариств і делєгати церков. — Около 4. год. з полудня приїхав Епископ в товаристві комітету до церкви сьв. Юрія в Ню Йорку, де єго дожидали сотки народу і около 40 сьвящеників одїтих в сьвітлї ризи. О. Чаплинський, як настоятель нюйорскої церкви привитав в дверях Епископа короткими словами і передав Єму ключі. По відслуженю молебня вступив на проповідницю о. Корн. Лавришин, щоб від гр. к. сьвященьства і народа повитати першого руского Владику на американьскій земли. Єго бесїда була сьміла, рішуча і сказатиб навіть програмова. О. Лавришин переказав коротко історію нашої церкви за 24 лїт єї істнованя тай при тім подав кілька разячих примірів, як дуже погано, обиджаючо і кривдячо відносилась тутешна рим. кат. єрархія до нашої церкви, обряду, сьвященьства і народу. Зазначив, що з приходом нашого Епископа, з тою дуже важною історичною хвилею, починаєсь нова ера для нашої церкви і єсли Епископ має дїйсно повну епископську власть, то з помочию сьвящеників і народу можемо сподївати ся сьвітлої долї для нашої церкви за морем. В відповідь на привіт сказав Епископ з трону коротку промову, витаючи уперед народ — а відтак звернув ся до зібраних сьвящеників, привитав їх сердечно як своїх братів і помічників в своїй тяжкій будучій роботї. — Опісля вечером того самого дня відбув ся обід в честь Епископа в готелю Netherland. В обідї, чи як названо єго бенкетом, взяло участь звиш 120 учасників, крім сьвящеників відпоручники руских Товариств (Союза, Соединенія і Общества), тай богато делєгатів руских церковних громад з усїх сторін Злуч. Держав. Перший промовив о. Кубек з Маганой Сіти, Па. і по довшій промові вніс тоаст за здоровлє Папи, як подяку, що лиш Єго волею прийшов руський Епископ на амер. Русь. Опісля о. Чопей з Перт Амбой, Н. Дж., привитав Епископа в імени гр. к. духовеньства желаючи Єму прожити довгі лїта в працї для церкви. Після того тоасту промовив Епископ а зміст Єго промови був слїдуючий: Єго номінація наступила проти волї всїх рим. кат. Епископів в Америцї — і 12 Кардиналів в Римі. Будучи в Римі, зажадали дотичні власти, щоб він зрезиґновав з епископства. Він відпис ся до своїх приятелїв в Галичинї і ті порадили єму тепер не резиґнувати, бо буде єще досить часу до резиґнації — єсли конче буде потреба. Він монах не має нїчого до страченя, а двері монастиря все стоять для него отвором. Привіз з собою любов до своєї рідної церкви і свого бідного народу, а маючи в своїм характері рішучість і сьвяту завзятість, возьме ся до зорґанїзованя дієцезії, котрої до тепер не має, а при помочи Божій і співучасти сьвящеників і любови народу має надію, що єго праця увінчаєть ся добрими успіхами. Перед ніякими перешкодами не думає уступати... Промову Епископа принято з одушевленєм. — Опісля повитав Преосьвященного в імени руського народу і руських сьвящеників дуже гарно і сердечно о. Стефан Макар з Апсонії, Конн. Були крім того єще тоасти зі сторони предсїдателїв — Общества, Соединенія і Союза, а вкінци о. Лавришин вніс тоаст за здоровлє Еп. з Угорщини Фірцака і Валїя за їх стараня около креованя амер. гр. к. епископства. — Не обійшлось однак, чого мож було і сподївати ся, без маленького неприємного інциденту. Предсїдатель Соединенія, Угрин, заговорив був де-що на тему партій і зажадав від Епископа, щоб їх більше вже в Америцї не було. Розуміє ся, що таке жаданє класти Епископови не можливе і Епископ в своїй відповіди заявив з притиском, що він син руського народу, начальник руско-кат. церкви буде любити всїх тих дїтей церкви, котрі признають ся до руської народности і суть членами руско-католицької церкви. — Слїдуючого дня, в Празник Успенія відслужив Епископ першу архиєрейську Сл. Божу в руській церкві сьв. Юра в Ню Йорку. В асистї брали участь священики: оо. Лавришин і Стефанович, дїякони: оо. Дмитрів і Добротвор. Хор нюйорского „Бояна" сьпівав прегарно. По скінченій Сл. Б. відчитав о. Н. Підгорецкий грамоту посьвященя в Епископи о. Стефана Сотера Ортиньского, а по доконаню сего урядового акту, звернув ся Преосьвященний до присутних сьвящеників і зазначивши, що про сей факт, що він є дїйсно Архиєреєм, нема вже сумніву, пояснив, що в виду такого факту сьвященики обовязані зложити свому найвисшому начальникови поклін, так зване homagium. Між складаючими поклін своєму Епископови виділи ми і старенького о. Обушкевича. По довершенім акті промовив Епископ до тисячок зібраного народа і в півтора годинний, дуже популярний і красномовний проповіди дав докази знаменитого проповідника. — Того самого дня вечером привитав епископа Ню-йорський Боян величавим концертом. — Звук за звуком, пісня за піснею лили ся, плили, чарували. Цїлість, завдяки невтомимим трудам о. Чаплинського, та умістній артистичній управі дірігента, добр. Гундича вийшла бездоганно, деякі точки навіть артистично. Піднести тут передовсїм годить ся гарне виконаленє і зісьпіванє мішаних хорів. Правдивий духовий пир подала добр. О. Вайсер своєю чудовою грою на фортепянї, повною ніжних до найбільших тонкостий почувань. Гра єї стала кульмінаційною точкою програми. — По скінченім концертї забрав слово епископ, дякуючи сердечними словами аранжерам і сьпівакам за їхнї труди. Тим закінчило ся велике сьвято — сьвято привитаня першого Владики русько-катол. церкви в Америцї.

Кат руських дїтий.

Закрівавлена сорочка катованої дитини в парляментї.

Батюк, вшехпольський учитель, віддає ся постійно піяньству так, що нераз лежить пяний в шинку та подразнений алькоголем, побивав до крови українські дїти, яких ненавидить з цїлого серця. Свою брутальність посунув так далеко, що вішав дїтий на шкільній таблиці або на дверях, привязуючи їх хусткою за шию. Одна дитина обірвала ся при такій операції та дізнала тяжкого потрясення. Учитель-кат побив ще дитину так, що дитина до кількох днів померла. Мимо своїх зьвірських вчинків сей учитель-кат тїшить ся ласкою польської краєвої шкільної Ради, бо він є заїлим ворогом Українців і при всїх виборах аґітує за Поляками. Доперва під натиском преси рішив ся віцепрезидент Дембовський, найбільший ворог укр. шкільництва, виточити слїдство. Та вшехпольський попихач, інспектор Мандичевський, провадив слїдство з точки польської полїтики. Задурював дїтий цукорками і тероризував їх. Замість покарати ката і зьвірюку, Рада шкільна краєва авансувала його на управителя школи в Горнинї камінецького повіта. У віддяку за се сей кат так побив одного школяра, що він ледви вирвав ся від неминучої смерти. Так само побив і другу дитину. Начальникови громади, котрий переслухував сього ката, грозять власти репресіями.

На засїданю парляменту дня 12 м. м. виволїк посол В. Сінґалевич перед парляментом найболючійшу нашу справу, справу покривдженя нашого шкільництва, а як наглядний доказ, в який спосіб польські учителї виховують і вчуть наші дїти, показав у парляментї на очах всїх послів, президії палати і міністрів окрівавлену сорочку школярика Павла Бойцуна з Горнина, камінецького повіта. Сей доказ крови викликав в палатї небувале здивованє, а заразом обурене всїх послів всїх народів. Посол Сінґалевич, в запитї до президента палати, говорив про сей страшний акт зьвірства вшехпольського педаґоґа так:

„Страшні прямо відносини на поли нашого народного шкільництва у східній Галичинї — систематична польонїзація руських шкіл — переслїдуванє руських учителїв і вороже поведенє галицької Ради шкільної краєвої з її теперішним, зненавидженим віцепрезидентом Дембовським на чолї — давали притоку українським послам майже в щоденно вношених інтерпеляціях до Його Ексцеленції міністра просьвіти з'ображати ті численні надужитя на поли шкільництва і вносити жалоби. Цїлі томи таких жалоб предложено, та вони дотепер остали без наслїдків.

„Таке поведенє центральної власти ще більше розпухвалило галицьку шкільну управу, котра тепер стоїть зовсїм під впливом вшехпольської партії, а цїлий апарат людий, якими послугує ся галицька Рада шк. краєва до польонїзації руських громад — сповняє безконтрольно неімовірні надужитя супроти руської школи і руського населеня, бо ті люди є певні своєї безкарности.

„В моїй вчерашній інтерпеляції до Ексц. президента міністрів і в моїм запитї до Високоповажаного Пана Президента сеї Високої Палати я для приміру представив звірські вчинки учителя вшехполяка, п. Батюка, котрий заздрить ся горівкою, масакрує бідні рускі дїти в школї, до крови побиває їх, вішає їх на шкільній таблиці або на гаку від вентилятора та на инші способи завдає їм тяжкі муки — але мимо того всього заживає ласки і протекції шкільної власти, бо він є заїлим ворогом Русинів.

„Инші одержав я нові відомости, котрі є предметом моєї нинїшної інтерпеляції до Ексц. Міністра справедливости.

„Той самий нелюд затягнув 8-лїтнього хлопчину до замкнених шкільних сїний відчас павзи (слухайте! слухайте!) та побив в страшливий спосіб.

„Без милосердя гатив він дитину, вирвав їй жменю волося та підорвав ухо. (Голоси: слухайте! слухайте!).

„Відтак кинув він свою жертву до землї та місив ногами зімлїлу дитину так страшно, що запятком розбив каламар з чорнилом, який був в кишени школяря.

„Кров, спливаюча з підірваного уха а також чорнило з розбитого каламара понямили сорочку дитини. (Голоси: слухайте! Се страшне!)

„Ту сорочку прислав менї тут бідний батько з жаданєм, щоби я її в парляментї показав та в його імени горячо просив всїх послів палати від нашого, до розпуки доведеного народу, щоби парлямент виступив ся раз вже за права того бідного народу і приложив свою руку до упорядкованя наших невиносимих відносин.

(В тім місци посол Сінґалевич витягає з торби і показує закрівавлену сорочку школяря і говорить дальше):

„Жінка згаданого учителя старала ся сейчас змити кров на сорочцї, против чому застрашена дитина не боронила ся.

„Громадська рада в тім селї відбула засїданє, на котрім зажадала, щоби той нелюд сейчас зістав усунений зі школи, а батьки побитих дїтий потвердили протоколярно в урядї громадськім тяжкі побої. Дотичні акти находять ся в моїх руках.

„Та як се менї орґанїзація наша доносить, грозить ся тепер начальникови тої громади, Яцкови Лучка, репресіями і арештованєм, тому, бо посьмів виступити супроти заїлого вшехполяка.

(Голоси: Слухайте! Слухайте! Ріжні оклики між послами).

(Президент дзвонить і каже: Прошу о спокій та прошу панови бесїдникови не перебивати).

(Посол Сінґалевич говорить дальше):

„Позаяк слїдство переведене через шкільні власти всї ті страшні вчинки затушувало, а той бішений небезпечний зьвір дальше є в школї чинним і кождої хвилї грозить небезпека, що і другі дїти можуть бути побиті і покалїчені, то являєсь конче потрібним, щоби державна прокураторія в тій справі виступила.

„Тому нинї я звернув ся в інтерпеляції до міністра справедливости з просьбою, аби безпроволочно видав потрібні зарядженя.

„Я полишаю се вже пану міністрови справедливости, чи карно-судове слїдство буде звернене против того учителя, чи против віцепрезидента Дембовського.

„Пятнуючи тут як найсильнїйше згадані відносини, звертаюсь до Вас, Високоповажаний Пане Президенте, з чемним запитанєм, чи зволите Ви безпроволочно передати мою інтерпеляцію Пану Міністрови справедливости та від себе звернути увагу на ті тут наведені ганьблячі вчинки".

Президент відповідає: Та інтерпеляція буде сейчас передана до міністерства справедливости, а надто я сам подам до відомости Пана Міністра ті Ваші слова.

Причина революції в Мексику.

З огляду на обставини, що події в Мексику можуть кождої хвилї викликати війну між Мексиком і Злученими Державами, буде цїкаве близше пізнати причини сеї революції, як рівнож і ролю Злучених Держав, яку в тій справі вони відіграють.

На перший погляд здавало би ся, що Злученим Державам залежить виключно на заведеню мира і супокою в сусїдній державі, тимчасом справа має ся троха инакше. Злученим Державам розходить ся також о оборону американ-

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ських інтересів, а головно нафтових підприємств американських.

З початком сего століття добуванє нафти в Мексику розпочало ся на більшу скалю. Властителі нафтових копалень, Американці, утворили великий американський трост „Стандард Ойл Ко.", що старав ся всіми силами недопустити инших чужинців, а головно Англійців, до експльоатації ропи в Мексику. Мимо сего удало ся англійському промисловцеви, Пірсонови, дістати від тодішного президента Мексика, Порфірія Діяза, концесію. Він заложив конкуренційне товариство „мексиканське" при помочи англійських капіталів. Як звісно, Англія потребує дуже значні і скількости ропи, бо всі англійські кораблі воєнні є опалювані ропою.

В наслідок революції пред. Діяз уступив і до власти прийшов Мадеро, прихильник Злучених Держав. Мадеро довго не удержав ся при своїй власти, а місце президента обняв Гуерта, прихильник Англії. Тому Злучені Держави розпочали акцію против Гуерти, не хотячи його узнати президентом мексиканської держави, подаючи за причину, що він кровю свого попередника Мадера дійшов до власти. В дійсности розходить ся Злученим Державам о економічні впливи в тій державі.

Вілсон зажадав свого часу уступленя Гуерти, котрий чуючи за собою прихильність Англії, не вдоволив жадання Злучених Держав. Гуерта є на разі паном Мексика. В полудневих і середущих провінціях Мексика має Гуерта приклонників і 80.000 армію вправленого і уоруженого війська. Гуерта і його прихильники носять назву партії „федералістів". Північні провінції находять ся в руках противників партії Гуерти, які назвали себе „конституціоналістами" і під проводом Каранци розпочали братоубійчу борбу против Гуерти.

Котра партія побідить, годі предвидіти. Війська Каранци віднесли вже кілька разів побіду над військами Гуерти і посувають ся поволи в напрямі столиці мексиканської держави. Війна ведена з обох сторін дуже завзято і з великими втратами.

Мирні переговори відпоручників Злучених Держав з обома воюючими партіями не довели до ніякого успіху.

Злучені Держави вислали на американську границю значні війська, а на східні побережа сильну ескадру воєнних кораблів, щоби на случай потреби силою оружія привернути лад і супокій в мексиканській державі і обезпечити майно своїх підданих.

Революція в Мексику.

Кровава борба.

Ель Пазо, Текс. 25. падол. Борба від Тієрра Блянка покінчилась повною побідою ґен. Фр. Віллі над військами Гуерти. В борбі взяло участь около 15.000 війська. Страти по стороні військ Гуерти дуже великі: 500 убитих, 800 ранених і 300 взятих в неволю.

Ген. Вілля про побіду.

Ель Пазо, Текс. 26 падол. Начальний вожд військ конституціоналістів в Хуарез одержав від ґен. Віллі депешу слідуючого змісту: „Ворогів розбив цілковито, в неладі і соромній утечі шукають спасеня. Три потяги неприятельського війська і воєнних матеріялів попали ся в мої руки, в борбі здобули ми цілу артилерію".

Засуд смерти на поли битви.

Ель Пазо, 26. падол. Доносять, що на приказ ґен. Віллі виконано на місци борби засуд смерти на офіцирах і охотниках, взятих в полон. Жертвою засуду впало поверх 40 осіб.

Гуерта затягає в Англії нову позичку.

Мексико місто, 26. падол. Гуерта звернув ся до англійських банків з просьбою о уділенє йому дальшої позички 10 міліонів пезів. Перед кількома місяцями затягнув позичку 20 міліонів.

Дальші плани конституціоналістів.

Термосільо, Мекс., 27. падол. По послідних побідах військ конституціоналістів, Каранца став паном ситуації в північних провінціях мексиканської держави. Під кличем „месть за Мадера" звернене всі свої сили против столиці Мексика.

Трівога в місті Мексико.

Мексико місто, 27. падол. На вістку, що Каранца розпочав похід на столицю, розпочато приготовленя до оборони міста. Неприятельські війська находять ся близше міста, чим надіяли ся. Крім сего кружить в недалекій околиці міста банда братів Запатів в силі 5.000 людий.

Адмірал Флечер в Тампіко.

Тампіко, 27. падол. Флечер, адмірал американської ескадри на мексиканських водах, прибув на корабли „Род Айленд" до порту в Тампіко. На случай, коли би зі сторони війська конституціоналістів грозила небезпека американським горожанам, висадить військо на сушу для їх охорони.

Злучені Держави висилають війська.

Філядельфія, 28. падол. Звідси відплив днесь на мексиканські побережа транспортовий корабель „Прейрі" з залогою 800 жовнірів правильного війська і тримісячним провіянтом та муніцією.

Геройська смерть.

Мексико місто, 28. падол. Про геройську смерть ґенер. Рабаґа доносять депеші з міста Вікторія. Конституціоналісти, здобувши місто, приобіцяли його помилувати, коли покине Гуерту і зложить присягу на їх вірність. Ласка не приняв і розказав себе відвести до суді. Засуджений на кару смерти удав ся на місце призначеня. Перед смертю весело розмовляв з жовнірами, частував їх цигаретами, відтак сам закомендував: огня! З усьміхом на лици повалив ся на землю, пронитий кулями карабінів.

Діяз вертає.

Мексико місто, 28. падолиста. Ходить чутка, що Гуерта візвав бувшого президента Порфірія Діяза, котрий проживає тепер у Франції, щоби повернув до краю і допоміг йому в критичнім положеню. Діяз зложив свого часу приреченє, що поверне до краю лише в тій случаю, коли би чужі держави оружно виступили против вітчини. Діяз мав відповісти з Парижа, що прийде.

Два міліони дол. за охорону чужинців

Вера Круз, 28. падол. Ґенерал Аґвіляр, ґенерал військ конституціоналістів, зажадав 2 міліони долярів, за що зобовязує ся не допустити до рабунку, охоронити житє і майно чужинців в нафтовім дістрикті.

Рішуче становище Злучених Держав проти Англії.

Вера Круз, 29. падол. Прибувший тут адмірал англійської ескадри К. Кредок оповідає, що адмірал американської ескадри Флечер заявив йому, що не позволить ніяким чужим державам мішати ся в мексиканські справи. Англійський адмірал, будучи в Тампіко, хотів обняти головну команду над всіми чужими кораблями в тім порті. Флечер виступив дуже рішучо против сего, заборонив Англійцям яку небудь акцію в тім напрямі і не позволив висадити на сушу війско.

Заговір проти правительства Гуерти.

Мексико місто, 30. падол. Ходить поголоска, що відкрито заговір, в якім взяло участь богато офіцирів, між ними, ґовернор військового карного закладу, Ґарція де ля Кадена і офіцир сторожі. Заговірники мали намір урядити напад на національну палату.

Пляни ґен. Віллі.

Хуарез, 30. падол. Ґенерал Вілля на чолі 20.000 армії розпочав похід в напрямі столиці Мексика. Після нарад які відбули провідники конституціоналістів в Гермосільо, назначено покинуте місто Хуарез на столицю нового ряду.

ПИСЬМО ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Борба о виборчу реформу.

Як звісно, наші посли розпочали в парляменті обструкцію, щоби змусити правительство перед всіма иншими конечностями держави полагодити виборчу реформу в Галичині. Зразу думала більшість палати, — проєкт вийшов від христ. суспільної партії, — силою побороти українську обструкцію, заряджуючи безперервні засіданя в комісіях і парляменті.

Ґр. Штірк, не маючи охоти віддатись у жертву замислам християнських суспільників, котрі насильним виступом против українських обструкціоністів раді би захитати другий парлямент загального голосованя і правительство, взяв ся до того, щоби недопустити до вибуху сцисій. Після конференції з головою українського клюбу д-ром К. Левицьким приняв президент міністрів дня 19 падол. президію українського соймового клюбу. Що йно на сій конференції одержав ґр. Штірк автентичний звіт про результат нарад польських клюбів у Львові. Президії українського клюбу соймового (пп. К. Левицький, Петрушевич, Лагодинський) заявив ґр. Штірк, що тексту проєкту нового закона виборчого ще не має, але він є дословним відписом компромісового проєкту, а ріжнить ся від него лише в трех точках. Принятий польськими сторонництвами проєкт заводить двомандатовість 1) в пяти міських (польських) округах: 2) в 16 округах сільських і 3) виділ краєвий буде мати 8 членів з дрома Русинами, при чім маршалок не голосує, лише на случай рівности голосів рішає.

Президія українського клюбу заявила, що сей проєкт є нарушенєм компромісу, в такім напрямі, що він не може бути принятий і президия його відкидає.

Президент міністрів розпочав тоді виклад про „вану хвилю", про великий „злобуток" Українців і т. д. Просив, щоби не говорити послідного слова, лише щоби скликати в краю як найширшу нараду послів і инших мужів довіря, нехай вони порішать і дадуть йому дефінітивну відповідь.

Наша президія відповіла йому, що се наша внутрішна справа рішати, хто компетентний або некомпетентний рішенєм нашого народу постановляти про такі річи і давати дефінітивні відповіди. Одначе президія готова скликати до Львова найкомпетентнійше в такій справі тіло, український соймовий клюб. Щоби се могло стати ся, Українці мусять жадати, щоби аж до порішеня справи соймовим клюбом, палата послів не полагодила предложеня про горівчаний податок. Президент міністрів жадав, щоби голосованє над сим податком було вже 19 падол. Українці, на се не згодились.

На нараді президій клюбів порішено протягнути дебату і відложити на кілька днів голосованє над горівчаним податком, щоби дати українським послам змогу відбути нараду, на якій повізьмуть остаточне рішенє — приняте або відкиненє проєкту виборчої реформи.

ДЕСЯТЬ НАРОДНИХ ЗАПОВІДИЙ
для американських Русинів.

Дістаємо з просьбою о поміщенє отсе письмо:

Оголосіть се, Папове-Старшино „Свободи",
Як лік на тутешні наші народні біди.
Колиж Вам ся сподобає, нехай всякий прочитає:
Що вже пора подумати, при що Русин має знати.
Много синів Русь тут має, а мало хто про них [знає,
Бо на сьвіті така мара, що ні кроку без доляра.
Хто долярів купу має, про такого кождий дбає,
Хто ся грішми наситив, той ся вже і просьвітив,
Книжки, газети читає, бо на всьо він гроші має.
Але якби там не було, в тім лежить сьвятоє діло,
Кождий із нас мусить знати, що Русь славна на- [ша мати,
І хто про матір не подбає, того Бог скарає.
Як нам треба вшанувати Україну, нашу мати,
Десять заповідий голошу:
Сьвятий приказ України,
До синів одной родини.

Я є твоєю Вітчиною і твоїх хоробрих предків, князів, гетьманів і всіх Моїх вірних синів — Пенька. Я, руська земля, з сердечної любови Моїх синів, до дна козацькою кровю зрошена, чекаю на вас, Мої любі діти, щоб ви порвали Мої тяжкі кайдани неволі. Тому...

I. Не будеш мати милійшого краю над Мене і не люби ліпше иншого краю від Мене, Твоєї Вітчини.

II. Не вимавляй ніколи Мойого Імени без належної пошани і всюди гідно слави Мене.

III. Памятай народні сьвята сьвяткувати. Щирим серцем відноси ся до народних цілий, памятай все про „Рідну Школу", бо народною школою і ширенєм народної осьвіти найбільше зможеш Мені приподобати ся.

IV. Шануй память твоїх славних предків, що за Мене житє своє жертвували; шануй Моїх синів а твоїх братів, що житєм своїм трудять ся для Мойого та загально-людського добра.

V. Ані в себе, ані у других не вбивай руського духа. Не сторони від народної праці. Не відтягай себе або других від народних складок. Не цурай ся своєї рідної мови, не мішай до неї чужих слів, бо руська мова так мила і богата, що нема їй пари у сьвіті. Не покидай своїх народних звичаїв і обичаїв, хотяй живеш між чужими народами.

VI. Не кривни ніколи між людьми, що заступають ся за Мою справу. Не розбивай народної єдности, бо в єдности Моїх синів лежить Моя сила. Вистерігай ся пяньства, бо пяньство забиває в чоловіці особисту гідність, а твоїй народній справі приносить сором і шкоду. Твоє поступованє у всіх справах мусить бути таке, щоби Мені за тебе не було стиду, що називаєш ся Моїх сином.

VII. Не кривдь Мені дітий і не вивай у чуже море. Зі своїми говори своєм рідним а не чужим язиком. Свої діти плекай в руськім дусі, виховуй їх в руській вірі, руській мові та руських звичаях і обичаях. Просьвічуй серце і ум твоїх дітий, щоби вони не були менше варті від синів чужих народів.

VIII. Коли тобі зле на сьвіті, не звалюй всеї вини тільки на чужих людий; в нещастях не трать надії на лучшу долю в глупій безчинности. На чужу поміч не числи ніколи і знай, що для чоловіка нема на сьвіті такого злого положеня, з якогоб він працею і витревалостию не міг видвигнути ся. В житевій борбі памятай все на твою людську і народну гідність, а противникови ніколи не піддавай ся. Бо тільки з такими сьвіт числить ся, у котрих є сила і охота до борби.

IX. Не пожадай чужої жінки, а жени ся тілько з Русинкою. На далекій чужині залюбляй свою руську родину, яка тобі заступить все те, що ти втратив у старім краю.

X. Не завидуй чужим людям їх достатків і можности, але кажди старай ся, о скільки твої сили, дійти до того самого. Старай ся все попирати своїх людий, бо сим ділати будеш в користь твого народу. Коли будеш попирати чужого, допоможеш йому накладати на Мене ще тяжші, як доси, байдани.

Антін Фанок з Вілкес, Н. Дж.

Моряки ожидають на приказ узброєня на воєнних кораблі на мексиканських водах.

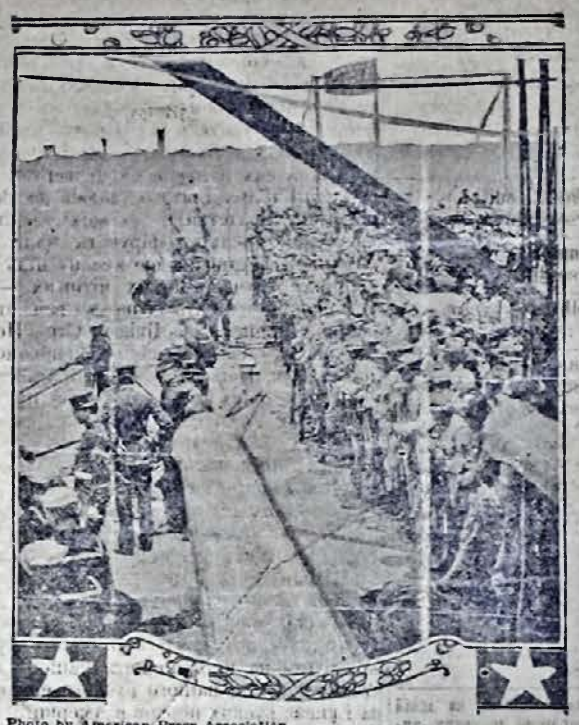

Photo by American Press Association.

Військова маринарка Злучених Держав була вже здавна готова вийти на сушу в Мексику з кількох воєнних кораблів, патролючих східні й західні побережа сеї країни. Сей образок представляє моряків у вістових рядах на одним з воєнних пароплавів, що стоять у мексиканськім заливі біля портового міста Вера Круз. Сей порт уважають військові знатоки за ключ до здобуття цілої мексиканської землі. Воєнні кораблі з відповідною скількістю вимуштруваних матрозів і муніції є також готові до бою біля Тампіко і Тукспан. Ся частина воєнної маринарки зділала вже не одну важну прислугу Зл. Державам у минулих часах, а й тепер вона стоїть на висоті своєї задачі.

Смерть царя Павла I.

В „Русскім Архіві" находимо спомини Леонтієва, батька теперішного професора московського університету, про російського царя Павла I. та його смерть, в часі котрої Леонтієв служив якраз при війську та був поручником.

Павло був, як каже Леонтієв, середнього росту. Щоби виглядати більшим, держав ся просто мов сьвічка. З його хмарного лиця гляділо бистро двоє сивих очий. Його голос був сухий, говорив поволи. Для круженя був невиносимий. Прибічна вардія, котру раз у раз засипав карами ненавиділа його.

Також простий нарід був ворожо настроєний проти царя. Цар про те не знав, що підчас всяких торжеств поліція гнала на них публичність і примушувала її кричати в честь царя. А вже найбільше жорстокім був цар для престолонаслідника. Що дня ганьбив його цар та дуже часто послугував ся такими гарними словами, як „дурак" або „худоба".

Пізнійший цар Алексадер I. зносив се зразу мовчки. Нарід знав про те. Ненависть до царя росла, а ті, котрим на ній залежало, вміли її роздувати ще більше. Катастрофа була неминуча. Леонтієв, котрий був поручником третого баталіону Семеновського полку, мав 11. марта службу при сторожі царського двора. Цар був того дня гірший, чим коли, небудь. До престолонаслідника закликав віц в присутности всіх офіцирів: „Ваше царське величество повинно свині пасти, а не вести жовнірів". Леонтієв запримітив, що престолонаслідник, не відповівши ані слова, відвернув ся до царя плечима. В ночи служачий пробудив Леонтієва. Трубіли на алярм. Коли Леонтієв зийшов на подвіре, баталіон був готовий до маршу, а ґенерал Депрерадович повторяв: „Без крику, діти, без крику!" Казали що в Михайловській палаті горить. Баталіон замкнув всі входи до палати, було темно та зимно, а дощ лив струями. Жовніри нігде не бачили вогню; вони думали, що певно хотять їх всіх вислати в Сибір... Вони дивили ся на темну царську палату, в котрій лише час до часу заблимало сьвітло або перебігла людська тінь. Жовніри були щораз більше подразнені. „Так щось діють ся", казали між собою. Вгамованє козацтва було даремне... Нечайно вийшов з палати ґенерал Депрерадович і сказав: „Діти, нас у щасливлює новий цар. Нехай живе цар Алексадер! Гурра!" Жовніри з одушевленєм повторили сей клич: запанувала невисказана радість. Комендант палатної сторожи, Воронков, був пяний. Його упив адютант престолонаслідника, Петро Волконський. В ночи впав двірський слуга з окликом „Вставайте, царя мордують!" Але того двірського слугу уважали божевільним і його звязали. Доперва, коли прийшов ще другий з такою самою вісткою, збудили пяного Воронкова. Воронков покликав сторожу до оружа. Та в тій хвилі [illegible] ся [illegible] заговірників з Паленом. Воронков казав жовнірам одружити Палена. Але граф Пален шепнув: „Діти, наш цар зовсь ся Александер. Гурра!" На се скажено крикнув пяний Воронков: „Мовчи! Замкни рот!" та Пален здусив рукою горло Воронкова та приневолив його мовчати. Опісля Пален відобрав від війська присягу на вірність новому цареви. Семеновський полк вернув до касарень 12. марта, цілий мокрий, в перемерзлім одіню. Серед народу запанувала невимовна радість; на вулицях кидали ся собі взаїмно в обійми і бажали собі красшої долі під новим царем...

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

в присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Вол. Кінгинського, відбудуть ся в біжучім місяци в отсих місцевостях:

Грудень.

7-го в Пітсбург, Па.
8-го в Ембріджі, Па.
9-го в Мікісраке, Па.
11-го в Карнеґі, Па.
13-го в Сант Дукейн, Па.
14-го в Мікіспорт, Па.
16-го в Ірвін, Па.
18-го з Дженет, Па.
20-го в Ганнастави, Па.
21-го в Ню Александрія, Па.
23-го в Браденвіл, Па.
26-го в Травґер, Па.
27-го в Калумет, Па.
28-го в Лейтроб, Па.
29-го в Дерри, Па.

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

в присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. А. Андрейка, відбудуть ся в біжучім місяци в отсих місцевостях.

Грудень.

6-го в Кінґстон, Па.
7-го в Плимавт, Па.
8-го в Плейс, Па.
10-го в Вілкарсвіл, Па.
11-го в Лузерн, Па.
13-го в Олд Фордж, Па.
14-го в Скрентон, Па.
15-го в Тейлор, Па.
17-го в Донмор, Па.
18-го в Діксон Сіти, Па.
20-го в Джесуп, Па.
21-го в Олифант, Па.

C265

Агенція корабельна і Бюро пересилки гроший
ДМ. КАПІТУЛИ
(Предсідателя Р. Н. Союза)
продає шифкарти на найлїпші лінії по цінах компанійних і пересилає гроші до всіх частий сьвіта в коротнім часі. — Пишіть на адресу:
DMITRO KAPITULA, McAdoo, Pa.

ПОЗІР! ВАЖНЕ! ПОЗІР!
для всч. отців духовних і церковних комітетів:
СПІЛКА АРТИСТИЧНИХ РОБІТ
В НЮ ЙОРКУ
виконує церковні роботи артистичні, як: Іконостаси, престоли, кивоти і проповідальниці, взагалі всякі роботи артистичні, котрі входять в обсяг різьбарства.
Роботу виконуємо після жаданих стилів і великостий, а за артистичне виконанє роботи Спілка ручить.
На жадане роботу виконуємо на місци. — Ціни умірковані.
ART WORKS CO. 39—51
172 E. 3rd Street. NEW YORK, N. Y.

ДОБРА НАГОРОДА. Хто пришле нам кільканайцять адресів Русинів, сему вишлемо даром прекрасний дарунок. 46—49
EUROPA BOOK CO.,
NEW YORK, N. Y.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Лямпи Rayo

Гарне мешканє, повинно бути гарно осьвітлене. Лямпи RAYO дають найліпше сьвітло для Ваших очий — а своєю милою барвою окрашують Вашу ізбу.

Вони суть лїпші від других а не коштують дорожше. Лямпи RAYO суть роблені з найлїпшого матеріялу, старанно вироблені і перетревають много других дорожших лямп.

Засьвічуєсь без знимання скла і умбри. Легкі до чищеня і зміни кнота. Продають ся всюди.

Standard Oil Company

Paterson (New Jersey) Trenton
Jersey City NEWARK Camden

Читайте руські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила.

R. J. Glick Аґент асекурацийний від огня.
Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

ПОЗІР, РУСИНИ! 36-48

Ст Цембрівський

РУСЬКИЙ МУЗИКАНТ

приймає замовленя на всякі забави, весїля, бесїд, представленя, концерти і т. д.

Адреса:
414 E. 9 St.
Door No. 20
NEW YORK.

Одинокий руський адвокат на цїлу Америку
Доктор прав
ЮЛІЯН ЧУПКА

полагоджує всї справи американскі. Поневаж др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичинї, длятого полагодить Вам найлїпше всї справи тереповні, спадкові і військові в Галичинї, спорядить повновласти, контракти і всї правні документи і перепровадить інкасацийї. Адреса:

Dr. JULIAN CZUPKA,
P.O 372. 3 N Main St., Wilkes Barre, Pa.
LUZERNE Co.

Русини Пітсбурґа!
Чи Ви знаєте
що гроші, то сила?

Старайте ся пізнати та пічпіть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі вулиць
41— **Carson і 14-ої.**

Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що пільновато забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, спритські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ, на найлїпші лїнії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank
cor. 14th & Carson Sts.,
South Side Pittsburgh, Pa.

И. Е. Рот, през. А. П. Міллер, кас.
Ол. Бучак, управ. банк.

ДАРОМ ОРЇЗКА ЛЇКАРСЬКА ДЛЯ МУЩИН
яких не вилїчить ся.

Занаженє крови, укриті недуги мущин, утрату животности, утрату крови, ревматизм, розширенє жил, гемороїди, як і слабости міхура і нирок лїчу найновійшими методами по умірковaних цїнах. Голосять ся ще нині. Оглядини даром. **Не потребуєте платити ані доляра, доки не зістанете вилїчені.** Памятайте на те, що Ви платите лише за добрі вислїди лїченя, а я лїчу, щоб вилїчити і то в коротшім часї як другі. Прийдіть відвідати мій вистомічний музей і приглянїтесь там чоловікови здоровому і хорому. Вступ вільний.

Dr. WARD,
417 Sixth Ave., New York
(між 25 а 26 ул.) 42—53
Годинн: від 9 р. до 8 веч.;
недїля: від 10 р. до 2 пол.

НАДЗВИЧАЙНА СПОСІБНІСТЬ!

ДАРОМ!

Купіть у нас за $6.00 найлїпшого тютюну до напиносів і вибирайте собі презент з слїдуючих презентів: 1) Найновійший імпортований фонограф з великим вигнутим трубою і рекордами, який грає і сьпіває виразно уснку музику і пісні. Кождий може мати в своїм мешканю концерт. 2) Красна гармонія з славної німецкої фабрики з нотами і казівками. 3) Гарний столовий кальованик годинник з музикою, що грає за кождим разом по 10 мінут. 4) Грубо золочений дамський або мужеський годинник. — Пришлїть нам на задаток 50 центів марками, а ми вишлемо Вам 40 вуделок тютюну 4-ох родів за $6.00 і вибраний Вами презент. Решту $5.50 заплатите по сїдорвім товару. КОМУ СЕЙ ТОВАР НЕ ПОДОБАЄ СЯ, МОЖЕ ЙОГО НЕ ПРИНЯТИ. — З Канади і инших країв просить ся пересилати $6.00 відразу.

ENGLISH ASIATIC TOBACCO CO., Dept. A. 26,
115 East 7th Street, New York City.

На 3 місяцї безплатної проби!

Даром 40 найкращих сьпіванок!
10-лїтна порука на письмі!

Даємо до нашої чудесної „INTERNATIONAL" говорячої машини ч. 5 за $1.00 місячної виплати. Не лякаємо ся вислати Вам наш фонограф на 3 місяцї безплатної проби, поневаж він є найлїпшою машиною на торгу.

10.000 руських рекордів всегда на складі.

Пишіть еще нині по цїнник і услівя! 45—

Найбільший „барґен", якого ще не бувало!

INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO.,
196 E. Houston St., New York.
ІВАН РУДЕНСЬКИЙ, завідатель.

Жерело здоровля.

Проф. OWEN переконав ся, що лїкарствлять і не є в силї позбутись терпінь тому, бо удають ся до докторів, не посїдаючих правдивих або до аптикарів, які не мають права до лїченє. Щоб викорінити недугу, треба конечно удатись до доктора-спеціялїсти, котрий посїдає дипльом наук і обширну практику.

Проф. OWEN має не лише дипльом спеціялїсти, але і обширну Европейску практику, яку набув через часте лїченє і в Льондонськім шпиталю „The Great Hospital of London" через що є обзнакомлений з людським орґанизмом до того степени, що нема для него недуги, якої він цїлковито не вилїчив би, з якої то причини люди і називають його штуку і відомости „ЖЕРЕЛОМ ЗДОРОВЛЯ".

Ґварантує він за цїлковите вилїченє звичайних, скомплікованих і хронїчно застарілих недуг.

Секретні мужеські і женські недуги. — Нема слабости, якого Проф. OWEN в короткім часї не вилїчив би з венеричної недуги. Нема доктора в Америцї, який отримав би тілько подяк за цїлковите вилїченє, як Проф. OWEN.

Длятого, коли долягає Вам яка-небудь недуга, то пишіть й докладно, з увагою і пришлїть на адресу: 41—46—49

Prof. OWEN, M. D.
221 EAST 17th ST., NEW YORK, N. Y.

Ті, котрі хочуть бути лично оглянені, могуть приходити: В будні дни від год. 10-ої рано до 5-ої вечер. У вівторки і пятницї від год. 10-ої рано до 8-ої вечер, а в недїлї і сьвята від 10-ої рано до 1-ої пополудни.

Проч з бритвами!

Цей порошок усуває сейчас волосє з корня, боротьбі і де би не було, без жадного болю, не лишаючи жадних слїдів по собі. Висилаємо пачку (пакет) порошку за 1 доляр, при другім разї за 50 центів. Пришлїть гроші разом з мочем ордер або в реґистрованім листі або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо порошок поштовим.

Адреса:
Dr. BELLIN'S CO.,
55 DELANCY ST., NEW YORK.
Потрібні агенти.

Російсько-Американська Лінія
Russian American Line
Pier 51st Street, Brooklyn, N. Y.

Найдешевша корабельна лінія поміж Росією і Америкою, удержуюча найбільші, найгарнїйші і найскорші російські почтові пароходи двошрубові кордблї, як:

»РОСІЯ« 16.000 тон, »КУРСК« 13.500 тон,
»ЦАР« 13.000 тон.

До Ротердаму 9 днів, До Лїбави 11 днів (без пересїдання)

ЧАСТІ ВІДЇЗДИ.

НАЙНИЗШІ ЦІНИ.

Звертайтесь по інформації до наших агентів або до ґенерального заступника:

A. E. JOHNSON & CO.
27 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

Ім. з 17 машинами
Желїзничий годинник
для мущин і жінок накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґарантією на 20 лїт, подвійні кувертя красно вирізані. Хоть безусловно точно на спеціально зроблений для людей котрі роблять при жоліїзницях, і ґарантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за посліплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, а тим привілейом що кождий може його оглянути, і єсли єму не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 36 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланцушок з дармовисом — дає ся даром до кожного годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.
1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill

Д-ра Ріхтера
Pain-Expeller

Усуває всякі болї як: ревматизм, подаґру і невральґію. Є помічним средством проти паралїжу суставів і мускулів, як також на звихненя і легкі рани. Скоро усуває перехолоду, інфлюенцу і болї горла. Запобігає запаленю легких, усуває докучливі болї грудий, голови і зубів.

Чотири до пять кранель до одної склянки води дасть Вам знаменитий лїк проти всяких долегливостий горла.

Уживаючи стало 4 краплї до одної шклянки води, усунете корчі жолудкові і зле травленє.

Сей правдивий лїк находить ся тільки в такій коробцї, яка тут представлена.

Вистерігайтесь численних наслїдувань.

25 і 50 цент. бутелька у всїх аптиках.

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington St., New York, N. Y.

---

1 ДОЛ. МІСЯЧНО!

Чому-б не мати в своїм домі ґрамофон, при помочи якого можна почути рідні пісні, музику і танцї.

Наколи хочете бути всегда вдоволені, зверніть ся лиш до нашої фірми, яка істнує 15 лїт і здобула собі славу в цїлій Америцї і Канадї.

Ось сей ґварантований на десять лїт **ГРАМОФОН** з 20 руськими піснями, котрий дотепер продавано по 55 долярів, ми продаємо тепер **лиш за $21.50**

Пришлїть тілько $5.00 задатку, а ми вишлемо Вам сей прекрасний інструмент.

Маємо на складї всїлякі ґрамофони, які продаємо на сплати по 1 дол. місячно. Маємо також на складї ріжнородні інструменти.

Жадайте нашого подрібного безплатного катальоґу. 44—47

Greater New York Phonograph Co.,
308 Grand St., New York City.

S. DATTNER

Датнер з Ню Йорку, знаний як один з найзнаменитших польських писателїв і загально відомий серед славянских націй в цїлих Сполучених Державах як щирий патріот, поручає всїм „HASSAN" цигаретки. П. Датнер, який є також визначним банкиром, говорить:

„HASSAN" цигаретки після моєї думки суть знамениті. Вони суть також дешеві. Вдоволяючий запах і легкість сих цигареток є не до порівнаня — навіть з найдорожшими цигаретками. Я все поручаю сї цигаретки своїм краянам".

5¢

„THE STANDARD OF AMERICA".

ПОЩО ДОВШЕ ЗВОЛІКАТИ?

Чи бачите сю фотоґрафію? — Се частина тих Русинів, які закупили для себе землю на руській кольонії коло міста Мілвіл, Н. Дж. Усїх тих кольоністів є вже доси поверх 230 фамілій, а з кождим днем се число росте. Небавом усї землї на руській кольонії зістануть геть розкуплені. Хто з наших Родимців бажає тихого та супокійного житя, хто не хоче робити на других а на себе самого, хто хоче бути своїм власним паном, у своїй власній хатї, — сей не повинен зволїкати з уладженєм своєї будучности, а таки зараз лїхати на місце і оглянути своїми власними очима сю руську кольонію. Осінь — се найвідповіднїйша пора на оглядане і купно земель, бо через зиму можна собі поробити якісь певні пляни дотично господарки на купленій собою фармі. Земля у Мілвіл є дуже урожайна, а по місцевих фабриках заробляють наші люди від $1.50 до $2.50 денно. Богато наших кольоністів розпочали вже будову своїх хат та потрібних господарських будинків і з найблизшою весною розпічнеть ся тут живий рух, кипа фармерська праця. Місцеве руське товариство під назвою „Рутеніен Нешенал Сівік Асосіейшен" має вже стейтовий чартер і в недаленім часї возьме ся до будови Руського Народного Дому, що буде стояти на дарованій Компанією землї. Окрім того розпічнеть ся небавом будова церкви і руської школи. Публичні школи аж до Гай Скул включно находять ся в місци. По щож отже тинятись десь-там по далеких Востах, коли тут з малим засобом готівки можна відразу станути на ноги. Користайте, Родимцї, з нагоди і голосїть ся до нашого офісу безпроволочно, бо пізнїйше будете жалувати. В нашім бюрі занимають місця Русини, тож легко Вам довідати ся про тї землї, які ми по дуже дешевій цїнї і на дуже легких та корисних услівях продаємо.

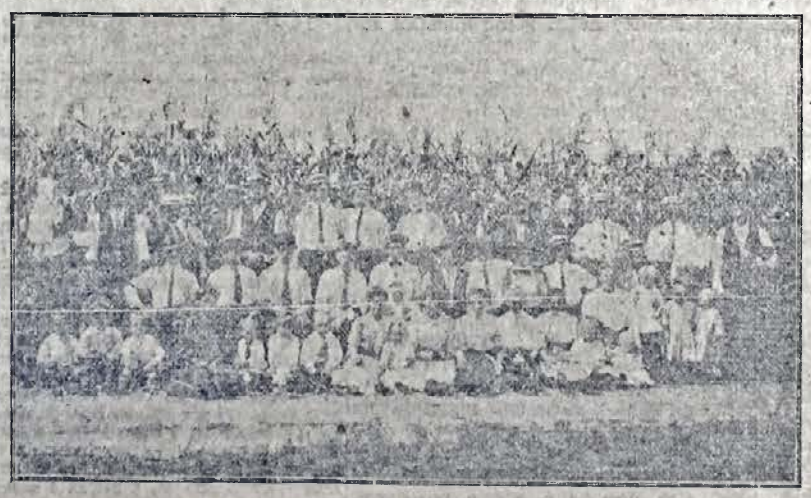

Пишіть або зголошуйте ся особисто на отсю адресу:

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
476-478 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ОПОВІДАНЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ.

(Нариси стародавньої культури).

Переказав **Микола Залізняк.**

(Дальше).

Чи легко було вигадати хату?

Після того, як почали люди уживати камяних сокир, лекше стало їм жити, вигіднійше здобувати їжу. Не мало людий і від голодової смерти поратували сокири та инші знаряди. І самі люди поратувались, і дітий красше почали годувати. Лекше їм стало полювати на диких звірів, вигіднійше стало бойти. Через мисливство покращала їжа, а від доброї їжі люди міцнійшими стали. Почали вони менше вмирати, довше жити, коротко кажучи, помітно розплодили ся.

Та всеж за тих часів наша українська земля була дуже мало залюднена. Не було ніяких хат ані сіл ані городів. Жили люди в шалашах, як от тепер живуть дикуни-пещереси. Сї їхні шалаші ще гірші були від пташиних гнізд; між шалашом і гніздом та ріжниця була, що птиці будують свої гнізда на довший час, а дикуни мало не щодня будують нові шалаші. Їхні шалаші, се звичайнісінькі загородки від вітру, зроблені з гиляк. Навіть стріхи вони не мають.

Такі загородки ставляють дикуни з того боку, звідкіля дує вітер. Повстромлюють зломаних гиляк просто в землю та й тиснуть ся з другого боку. Инші дикуни шаврогом устромлюють гиляки, але й в таких шалашах не можна знайти захисту від холоду. Шалаш ще так сяк може захистити від вітру, та не від дощу. І в літі і в зимі живуть дикуни в таких шалашах. Проте инші дикуни ховають ся від холоду по печерах, по ямах то що. Так само жили й найдавнійші люди української землі. Їхні сліди та рештки дуже часто знаходять в печерах. Наприклад, кілька років тому знайшли таку печеру недалеко від Київа, біля Кирилівського монастиря. Дуже багато знайдено їх по берегах річок. Наприклад по Дніпру, починаючи від села Манастирки до Межигіря, знайшли більше, як сто таких печер, і всї вони мали сліди людського житла — обгризені та розбиті і розпалені кістки, сліди вогня, камяні молотки, сокири та ножі. По всьому видно дуже довго жили люди по сих печерах, й жили саме таким житєм, як теперішні дикуни. Навіть звичаї мали вони ті самі.

Наприклад, вони розкладали огнища побіля входу до печери, зовсім не дбали про охайність свого житла, кидали в печері долі й кістки, й инші рештки своєї їжі. Дуже нечепурно жили вони. І всюди, по ріжних закутках нашої України вони жили однаково. Всюди було сим людям тяжко жити, й всї вони були дуже подібні до теперішніх дикунів. Правда, на всьому сьвіті не було тоді инших людий — всї були дикими. Вчити ся наук та умілостий не було кого: власним розумом, „самоуком" доводилось до всього добивати ся.

По печерах та шалашах жили найдавнійші люди української землі. Іншого житла вони не мали. Будувати хати ще ніхто тоді не вмів. Навчити ся сього було не легко й стало ся се багато тисяч років пізнійше. На се також витрачено тисячі років.

Яким способом і через що люди стали дужчими за всїх звірів?

Ще важче було людям навчити ся здобути огонь. Адже звірі й досї боять ся огню й не вміють здобувати його. А люди ще за дуже давних часів навчили ся здобувати огонь. Се видко по рештках їхніх огнищ. Такі рештки та обгоріле дерево разом з кістками мамутів знайдено по деяких місцях української землі. Значить, люди вміли здобувати огонь ще в ті давні часи, коли по нашій землї блукали мамути, льви та медведі.

Та всеж дуже довго довело ся їм жити без огню. Так і тягло ся їхнє житє, без огню й без зброї, серед величезних хижаків та страшних звірів, без запасів їжі та без доброго захисту від холоду. Не легко було ратувати та витримувати своє житє за тих давних часів. Можна думати, що спершу й самі люди боялись огню так само, як звірі. Та всеж люди жили, всеж рід людський у ті часи не загинув. А може мало хто й вважав тяжким своє житє. Адже навіть звірі до всього привикають, а люди навіть при великих нещастях часто думають, що, мовляв, „се так і повинно бути". Адже за тих часів ніхто не знав, що житє може й красшим бути від тодішнього.

Яким же способом навчились люди здобувати огонь? Насамперед, можна думати, стало ся се тим, де є вулькани (гори, що викидають іноді з себе огонь та розтоплене камінє то що). Там з середини землї, через сї гори від часу до часу виливає страшенно горяча лява, себ-то розтоплене камінє. Така лява з гори швидко застигає, але довго держить жар у середині. Великі ріки ляви іноді й сотні років не вистигають. Підчас землетрусу гора викидає з себе лаву; ся лява тече вниз, і від неї запалюють ся дерева, що стоять на її шляху. Після вибуху можна запалити палицю від такого потоку ляви — треба тільки пробити застиглу кору ляви та глибше встромити палицю. Таким способом здобували собі огонь дикуни Новозеляндії ремів сто тому. Вони запалювали таким способом палиці й несли їх до дому; там вони розкладали огнище й підтримували його цїлий рік, і в день, і в ночі, і вранці і ввечері. Так робить ще багато инших диких племен. Вони всюди возять з собою горячі палиці або вугле. Наприклад, дикуни пещереси розкладають огнище навіть на своїх човнах; на дно човна кладуть вони камінь, а на ньому розкладають огонь. Трафляєсь ся іноді, що дикуни переселяють ся з країни в країну, — вони й огонь забирають з собою. Кождий дбає, щоб свій власний огник мати. А инші племена навіть окремих людий мають, що доглядають за тим, щоб огонь не погас. Може бути, що й на українську землю переселили ся колись люди з инших місць і разом з собою й огонь принесли.

По инших країнах трафляють ся іноді пожежі від блискавки. Иншим разом вдарить блискавка в дерево, — від неї запалить ся дерево, від одного дерева може запалити ся друге, третє, цїлий ліс й степова трава. Лїсова пожежа небезпечна і для звірів, і для людий; пожежа трави не така небезпечна. До такого невеличкого огню навіть приникнути можна, бо й звірі привикають до нього. Може через такі пожежі й познайомились люди з огнем.

А, може, й так було: запримітив хто, що з деяких камінів іскри падають, коли вдарити міцно каменем об камінь, наприклад, шматком руди якої об кремінь. А се напевне траплялось перед людьми що разу, коли вони готували свої камяні сокири. Вони пробували виробляти їх з ріжного роду каміня. Робили вони се по своїх шалашах та печерах, а там напевно лежав сухий мох до снаня. Такий мох легко міг запалити ся від іскри. З сього й могло почати ся здобуванє огня.

Велике добро для людий огонь... Та його ніхто людям не давав, ніхто не вчив їх, як треба його здобувати. Люди самі дійшли до сього, самі навчили ся ся сього. Та на се теж пішло багато років.

Уміне здобувати огонь цїлком перемінило житє людий: через таке уміне зовсім інакше пішло воно, ніж раніше. По звірячому йшло до сього часу людське житє, з сього часу пішло воно вже по людському. Хто має огонь, той через се стає дужчим від всїх звірів. Від огню й лев тікає, і печерний медвідь збочує, і взагалї всяка хижа звірюка боїть ся огню. З огнем і в стену сидїти можна, жадна звірюка не зачепить. Вогонь дає й сьвітло, й теплоту.

Найдавнійші люди не знали посуди.

Але есь що дивно: довгий час люди не вміли ні печи, ні варити що на огни. Для них огонь був насамперед захистом від ворогів, а варити на огни їжу не швидко навчили ся. Багато часу пішло на те, щоб навчити ся й печи, й варити. Адже щоб печи, треба мясо покласти на огонь, а коли його покласти просто на вугле, воно згорить або підгорить, а таке мясо ще гірше від сирого. А в чомуж покласти його на огонь? За тих часів ніякої посуди не було, ніхто її не знав та навіть не думав, що може бути. Через те ніхто не думав про те, що можна мясо печи; і до сього часу живуть такі дикуни, що не вміють його печи. А инші дикуни печуть таким способом: викопують яму, кладуть до неї камінюки й розкладають в ямі огнище; коли огнище згорить й камінюки зроблять ся горячими, дикуни вигрібають з ями вугле, а в попіл закопують сире мясо, та так його потім й їдять разом з попелом замість соли. З сього способу мабуть, і почали найдавнійші люди. Так і до наших часів ладить собі печеню деякі дикуни.

А инші дикуни так роблять: розрізують убитий звірюці черево, наллють туди води, а в воду кидають розпалене камінє. Від сього каміня вода нагріває ся, й мясо в ній варить ся. Можливо, що з сього способу й почали люди мясо варити. А з самого початку люди печи й варили без всякої посудини.

До посуди не швидко вони додумались. По найдавнійших печерах, де найдавнійші люди жили, нема й слїдів якої небудь посудини.

Найдавнійші люди не знали одежі.

Чи вмілиж найдавнійші люди української землї шити одежу? На перший погляд здаєть ся, що се вони напевно вміли робити: як сього не вміти, коли доводить ся жити в холодній землї? А на ділї не так воно було: найдавнійші люди української землї ходили мало не голі. Холодів вони не боялись: до снїгу привикли. А хто не привик, той умер, загинув. І з дїтьми людий те саме було. — слабі діти швидко вмирали, а хто живим зістав ся, той, значить, людина здорова, — вона великий холод та негоду перетерпить без всякої одежі. Звичайно від такого важкого житя вмирало більше людий ніж тепер, а зіставало ся менше. Та всеж не всї помирали, — рід людський таки не вигинув.

Зовсїм по тодішньому й досї живуть дикуни пещереси та деякі Індіяни Північної Америки. Ось що оповідають про них мандрівці: „Сї дикуни не боять ся холоду, до нього вони привикли. Навіть в зимі ходять вони майже без одежі. Замість одежі мають вони невеличку звірячу скіру на плечах, та таку саму біля пояса. Всього тїла така одежа не закриває, — боки і груди голі, ноги босі й теж голі; на голові нема ніякої шапки опріч довгого волося. Трапить ся снїг падає: падає він просто на голі груди, падає й тане. Навіть новонароджених дітий ледве-ледве скірою прикривають, тільки материні груди й огрівають їх. Через те багато дітий вмирає ще малими. А слабих новонароджених дітий вбивають нераз самі дикуни: буває дикун схопить таку свою дитину та й вдарить її головою об камінь. Страшно навіть оповідати про се, а всеж такі річи діють ся та ще й досить часто. Зате удержують ся при житю тільки дуже здорові, міцні. Й ось що в очи кидаєть ся: дикуни не дуже то дбають про теплу одежу, а за те люблять себе дуже оздоблювати. На шиї в них висить намисто з барвних мушлїв, а лице й тїло ріжними фарбами пофарбовано — білою, чорною, червоною. Значить, про свою краску дикуни дуже дбають, а про теплоту — ні". Так оповідають мандрівці про нинїшних дикунів. Похоже на сих дикунів жили за дуже давних часів й люди теперішньої української землї. Вони теж носили на своїх плечах звірячі скіри. Вони скребли їх, обробляли особливими камінними скробачками. Такі скробачки знайдено по багатьох стародавних печерах. Виправляти скіру тодішні люди, звичайно, не вміли. Пещереси теж не вміють сього робити. Вони просто скребуть скіру з внутрішнього боку. Коли великої скіри немає, вони аби як зшивають та зшивають маленькі скірки. Можна думати, що так само робили й найдавнійші люди. Вони зшивали скіри при помочи кістяного шила: проколювали ними дірочки, а крізь дірочки протягали жилу або ремінець. Такі кістяні шила знайдено в землї по багатьох місцях на Україні. Знайдено також шамотинки зроблені з глини. Значить, найдавнійші люди української землї теж любили себе оздоблювати.

Вони й розмальовували себе: мазали облича та тїло або білим вапном, або червоною охрою, або чорною сажою. Шматки червоної охри знайдено в стародавних печерах. А в одній печері знайшли якусь маленьку кістяну паличку. Довго ніхто не розумів, що се за паличка. Побачив нарешті її один мандрівець, який по свойому віку багато об'їхав диких країн. Подивив ся він на паличку й сказав: „Я знаю, що се таке. Таку паличку бачив я в дикунів на Новозеляндських островах. Нею проколюють дикуни собі скіру до крови, а в ранки впирають під скіру ріжні фарби: рани загоюють ся, а фарба зістаєть ся під скірою на все житє". Теж саме робили, мабуть, з своєю скірою й найдавнійші люди української землї. Ходили вони навіть голі, а зате розмальовані. Адже вони були дикуни, а для дикунів особи дорожчі над одежу. Ходити зовсїм голими дикуни ані трошки не соромлять ся. А зіставити своє тїло зовсїм без оздоб — се вважаєть ся соромом.

(Дальше буде).

На Різдвяні Сьвята!

Прекрасні Різдвяні картки з руськими написами та ріжнородними желаннями до родини: тата, мами, сестри, брата, жени, на також і на Новий Рік можна купити за дуже приступну ціну — три штуки за 25 цент., або одна штука за 10 цент. Чим більше замовлене, тим дешевше. Враз з замовленєм шліть належитість і 2-центову марку на висилку картон або на сіпаєкіць. — Суть у мене також ріжні картки, як напр.: молитвенники, колядки, сьвітські сьпівники, календарі, образи і т. п.

Хто собі желає відповідь, шуснь написати за сю ціну марку, бо инакше її не дістане.

PAUL ANDREYKO.
200 E. 2nd St., New York, N. Y.

Артилерія Злучених Держав готова відограти свою важну ролю у війні.

Photos by American Press Association.

Коли заострила ся домашня війна в Мексику, пільна артилерія під начальством генерал-майора, Вільма Г. Картера, в Тексас Сіти, недалеко Галвестон, Текс., стала готовити ся до активної участи у тій мексиканській заверусї. Оружна інтервенція Злучених Держав у вічно неспокійнім Мексику може прийти кождої хвилї, тож військова управа тримаєть ся на поготівлю. Один з надрукованих тут образків показує артилерію підчас її вправ, а на другім образку видно трох артилеристів, як радять раду дотично стріляня на своїх гарматах. На случай війни Злучених Держав з сусїдним Мексиком, американська артилерія відограє в тій війні дуже велику ролю.

ВАЖНЕ ДЛЯ ДЯКОУЧИТЕЛІВ І ЛЮБИТЕЛІВ СЬПІВУ!

Повідомляє ся, що під кождим поданою адресою можна получити слїдуючі духовно-музикальні твори на 4 мішані голоси:

1) О. Ѳ. А. Обушкевич (гармонізація І. Цьороха) Слава Единородный, g-dur, парт. 30 цент.
2) О. Ѳ. А. Обушкевич (гарм. І. Цьороха) Слава Единородный, g-mol, парт. 30 цент.
3) О. Ѳ. А. Обушкевич (гарм. І. Цьороха) Иже херувими, d-mol, парт. 30 цент.
4) О. Ѳ. А. Обушкевич (гарм. І. Цьороха) Иже херувими, g-dur, парт. 30 цент.
5) О. Ѳ. А. Обушкевич (гарм. І. Цьороха) Святый Боже, B-dur і Святый Боже B-dur (два в однім випуску), парт. 30 цент.
6) Мендельсона: Бъ Вифлеемѣ і Гайдена: Ясна зоре (дві колядки в однім випуску), парт. 30 цент.
7) Колядки замовлений на Рожд. Христ., парт. $1.00.

Замовленя просить ся присилати під адресою:

CEO. H. PAWLUSH,
P. O. BOX 456, OLYPHANT, PA.

Телефон: Орчард 7430.

National Employment Agency
M. LYSIAK,

14 E. 7th St., bet. 2nd & 3rd Aves. New York.

Народне бюро праці для дівчат. Народна книгарня і продажа календарів на рік 1914. Бюро інформацийне для справ судових і військових старочасних. Повисші справи полагоджуєсь сумлїнно і скоро. 48—51

ЗАРАЗЛИВІ ХОРОБИ.

Проф. Матіє, директор положничих лїків в Бене, в Італії, оголосив недавно працю „про Вино і Епідемію". Він оказує, що вино є дуже добре средство антисептичне а вартість вина була доведена фактами підчас епідемії холери і тифу. Показало ся, що люди уживаючі вино не заразили ся хоробою, ті, що пили воду, її набрали ся. Богато разів звертали ми увагу нашим читачам, що в хоробах жолудка і кишок Ґрінера Американський Ґлікеір Гіркого Вина, споряджений з природного чорного вина є ліком дуже певним. Зела, що находять ся у вині, мають лїчничу силу: вони прочищують орґанїзм чоловіка в спосіб природний, без болю і злих наслїдків, а крім того скріпляють також орґани травленя. По всїх другсторах.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill. (Adv.)

На ревматичні і невральгічні болї не найдете лїпшого ліку як Лїнімент Трінера.

$25 Шифкарти до Старого Краю $25

За $25.00 можете повернути до Старого Краю на найлїпших шифах, відходячих в дн. 18-го грудня, а за $30, 29-го падолиста і 13-го грудня, до пристаний (портів) БРЕМЕН, ГАМБУРГ, РОТЕРДАМ або АНТВЕРПІЇ. Удайте ся тілько до нас, листовно або особисто, а переконаєтесь о правдивій дешевости шифкарт; ручимо, що нїгде дешевше не дістанете, як лише у нас. Ми стараємось всегда, щоб пасажири були вдоволені з подорожи, даючи їм вигідне місце на шифі, гро чотирох пасажирів дістають осібну кімнату, страви подавані до стола, електричне сьвітленє, вільна купіль і всякі вигоди, яких не найдете на ніяких инших шифах.

EUROPEAN STEAMSHIP CO. Dept. S.
115 FIRST STREET, NEW YORK, N. Y.
$25.00 ШИФКАРТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ $25.00

Нема нічого приємнійшого, як серед довгих і нудних зимових вечерів читанє доброї книжки. Добра книжка є найлїпшим і найвірнійшим приятелем чоловіка.

ВЖЕ Є КАЛЕНДАРІ НА 1914 РІК.

Всї Календарі суть з красними кольорованими образками і гарними повістями і історіями.

	цнт.		цнт.	
ПРИЯТЕЛЬ ЖОВНІРА	30	КАРІЯНСЬКИЙ Календар	30	Польські календарі по таких цінах як і руські. Всї инші календарі прийдуть з друкарні незадовго.
КАЛЕНДАР ХЛІБОРОБ	30	КАЛЕНДАРИК ПІДРУЧНИЙ в шкіряній оправі з мапами і нотесом	35	
ЗАГАЛЬНИЙ КАЛЕНДАР	75			
ПРЕСЬВЯТА РОДИНА	30			

C266

НОВІ КНИЖКИ:

	цнт.
Історія землї з 41 образками, 80 сторін	15
Мораль природа. Історія та наука її, 190 сторін	50
Про рослини	15
Підземне царство	15
Про Українських Козаків	15
Оповідь Цуцуня	30
Народньоізмна пісня	40
Скошений цьвіт	45
Для всїх	20
Вибір нарисів і новель	30
Казка про Богдана Хмельницького	30
В лоті чола	30
О 12 таблицях	30
Конець Титаніка	40
Без родини	40
Як чоловік зійшов на лана	50
Перед і за кулісами	75
Знесене панщини	50
Некультурна	25
Хмара, чара, жарти	50
Арабські казки	25

	цнт.
Казки І. ІІ	50
Історія Козаччини	80
Географічний атлас на українській мові вартости $1.25 даємо даром, хто замовить за $3.00 книжок — пересилку сплачуємо самі.	
НА РІЗДВО:	
Церковні пісні	40
Колядки	15
Колядки, щедрівки і пісні Йорданські	20
Колядки на Різдво Христове з нотами	40
Христос родив ся, коляди на 4 голоси. І і ІІ. часть	60
Kantyczki, Pastorałki i Kolendy	75
Біблія, 1073 сторін	$1.25
Листовий папір з желаннями на Різдво і Новий Рік до родичів і знакомих, 12 штук з ков.	30

	цнт.
Красні поскарти з желаннями на Різдво з Вертепом, 12 штук	50
Вівтарки складані	10 і 15
Шостки (вертепи) по	25, 50 і 75
ДАРУНКИ НА РІЗДВО.	
МОЛИТВЕННИКИ, В КРАСНІЙ ЗІ СЛОНЕВОЇ КОСТИ, АБО ШКІРЯНІЙ ОПРАВІ:	
Бог Надежда Моя, в кости	$2.00
Бог Надежда Мол. друк фонстакою, в кости	1.50
в шкіряній оправі	1.50
Помилуй мя Боже, в полотняній оправі	60
в скірку	1.00
в кість	1.50
Горі імієм серця, в полотняній оправі	40
в скірку	1.00
в кість	1.25

Катальоґ книжок і інструментів 170 сторін даром.

Ruska Knyharnia, 850 Main St., Winnipeg, Man., Canada.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
Box 565, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик,
1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак,
Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Милянович,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Глова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів,
56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало,
1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович,
11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак,
237 Churchil St., McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":
Осип Стеткевич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи":
Андрій Савка,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St. (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, предсідатель,
4105 N. Avers Ave. Chicago, Ill.
А. Горбаль, касієр,
135 Main St., Derby, Conn.
Е. Струтинська, секр.,
714 Bickerdike St., Chicago, Ill.
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко,
147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський,
W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак,
68 N. 8 St., Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ 1913 р.

Член на ціле посмертне платить $1.25, а на половину посмертного 73 цент.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. Оголошеня братських мітінґів поміщують ся в часописи безплатно, але тільки один раз. Ті оголошеня мусять бути в руках редакції найпізнійше в суботу перед виходом нождочасного числа. Оголошеня братських балів, концертів, театральних представлень і т. п. забав приймають ся до друку по 5 центів від кождої друкованої стрічки. Належитість за ті оголошеня треба слати наперед.

ВЛІЗАБЕТНПОРТ, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ", від. 234, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 14. грудня с. р. о годині 2 ій попол. в гали як звичайно. Кождий місцевий і позамісцевий член має явити ся на тім мітінґу. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть виключені з Тов. і Р. Н. Союза. На тім мітінґу здасть давний уряд справоздане а відтак переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Члени, що неоправдано не являть ся, заплатять кару 50 ц., а урядник $1.00. — С. Колодій, секр.

ВЕСТБУРГ, Л. АЙ., Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 334, повідомляє всіх своїх членів, що дня 13. грудня с. р. відбуде ся о год. 8-ій вечер в домі п. Г. Гладкого річний мітінґ, на котрім здасть ся справоздане а відтак переведе ся вибір нових урядників на р. 1914. На річнім мітінґу буде принимати ся нових членів до Тов. без вступного, а до Р. Н. Союза після статут. Просимо членів конечно прибути. — О. Глинкий, секр.

БРАВНСВІЛ, ПА. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 6, повідомляє всіх своїх членів, що дня 7. грудня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім здасть ся касове справоздане і переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Довгуючим членам пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости. Члени, що неоправдано не являть ся на мітінґу, заплатять кару $1.00. — І. Маркуш, секр.

ПАССЕЙК, Н. ДЖ. Бр. сьв. О. Николая, від. 42, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 21. грудня с. р. відбуде ся о год. 1-ій попол. річний мітінґ, на котрім здасть ся касове справоздане за минувший рік, переведе ся вибір нового уряду на р. 1914 і полагодить ся прочі біжучі важні справи. Члени, що заляглають з місячними внесками і не вирівнають залеглостий, будуть суспендовані. Неявивший ся член заплатить кару $1.00, урядник $2.00. На мітінґу будемо принимати нових членів до Братства і до Р. Н. Союза після статута. — А. Яцишак, предс.; І. Ленчик, секр.

КЕНОНСБУРГ, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 84, повідомляє всіх своїх членів, що дня 14. грудня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім здасть ся справоздане і переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Взиває ся членів, щоби вирівнали свої залеглости. На мітінґу будемо принимати нових членів без вступного до Братства. Члени, що неоправдано не являть ся, заплатять грошеву кару 50 ц., а урядник $1.00. — І. Радомський, секр.

КАРНЕГІ, ПА. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 55, повідомляє всіх своїх членів, що дня 14. грудня с. р. о годині 1.30 попол. відбуде ся річний мітінґ. На мітінґу представить ся рахунок з цілого року, а відтак вибере ся уряд на р. 1914. Довгуючим членам пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости. На мітінґу мають явити ся всі члени. Неявившіи ся члени заплатять кару 50 ц., урядник $1.00. Пригадуємо всім тим, котрі хотять вступити в члени нашого братства, що на тім мітінґу будемо принимати до Братства без вступного. — І. Адамка, предс.; С. Недех, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Руське Тов. „Письменники", від. 144, повідомляє своїх членів, що дня 14 грудня с. р. о год. 7. вечер відбуде ся річний мітінґ, на котрім переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Кождий член має явити ся на мітінґу і вирівнати свої залеглости, в противнім разі стратить право голосованя і кандидованя на урядника. Члени, що неоправдано не являть ся на мітінґу, заплатять кару $1.00, а урядник $1.50. На мітінґу відбуде ся вибір нового уряду і здасть ся касове справоздане за минувший рік; також буде принимати ся нових членів до Тов без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — Ю. Сосновський, пр.; А. Зубрицький, секр. М. Шабаґа, кас.

БРУКЛИН, Н. Й. Бр. Пресьв. Троїці, від 203, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 6. грудня с. р. о год. 8-ій вечер в гали від ч. 76 Норт 6-та ул. Кождий член має явити ся і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть виключені з Братства і Р. Н. Союза. На мітінґу відбуде ся вибір нового уряду на р. 1914 і буде принимати ся нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Неоправдано неявивший ся член заплатить грошеву кару 50 ц., а урядник $1.00. — В. Саїв, предс.; Л. Мигаль, секр.

СЕЙР, ПА. Бр. Бл. Пресьв. Богородиці, від. 107, повідомляє всіх своїх членів, що дня 21. грудня с. р., о год. 2 попол. відбуде ся в церковній гали річний мітінґ. На мітінґу відбуде ся вибір нового уряду. Також буде принимати ся нових членів: до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Кождий член має явити ся на мітінґу, в противнім случаю заплатить кару 50 ц., урядник $1.00. — А. Виць, предс.; І. Гирик, секр.; Я. Струйвонь, кас.

БЕНТЛЕЙВІЛ, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 109, повідомляє всіх своїх членів, що дня 21. грудня с. р. точно о год. 1. попол. відбуде ся річний мітінґ, на котрім здасть ся касове справоздане з цілого року і виберe ся новий уряд на р. 1914. Кождий член має явити ся на мітінґу, в противнім разі буде караний після статута. — І. Фарпяк, предс.; М. Богда, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. „Зап. Січ", від. 317. повідомляє всіх Товаришів і Товаришки, що дня 21. грудня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім будуть неодложені важні справи і переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Члени, що неоправдано не являть ся, заплатять грошеву кару $1.50, а урядники $2.50. Рівночасно подаємо до відома, що місячні мітінґи, почавши від нового року, будуть відбувати ся кождої першої неділи по першім. — Д. Матвіїв, гол.

БІВЕР МЕДОВС, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 95, подає до відома всім членам, що 7. грудня с. р. о год. 1. попол. відбуде ся річний мітінґ, на котрім кождий член має явити ся під загрозою кари приписаної братським статутом. — А. Прилонський, секр.

ГЕСТІНГС, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 331, повідомляє всіх своїх членів, що дня 21. грудня с. р. о год. 2. попол. відбуде ся річний мітінґ, на якім переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Неявившіи ся члени заплатять грошеву кару 50 ц., урядники $1.00. — С. Вельгрин, секр.

ГОЙ, ПА. Бр. Преобр. Госп., від. 29, повідомляє всіх своїх членів, що дня 7. грудня с. р. о год. 2. попол. відбуде ся в церковній гали на Гроен стр. річний мітінґ. Довгуючих членів вазиває ся, вирівнати свої залеглости. Члени, які не являть ся, заплатять кару 50 ц., урядники $1.00. — Уряд Братства.

ЕМБРІДЖ, ПА. Бр. сьв. П. і П. від. 47, подає до відома, що річний мітінґ відбуде ся дня 28. грудня с. р. на руській гали точно о год. 1-ій попол. Член, що неоправдано не явить ся, заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. На мітінґу буде принимати ся нових членів без вступного до Братства а до Р. Н. Союза після статута. — А. Стефанович, предс.; Г. Лазо, секр.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. Бр. сьв. Василія Вел., від. 278, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся в неділю, дня 14. грудня с. р. зараз по Службі Божій. Всіх довгуючих членів просимо, щоби вирівнали свої залеглости, бо в річнім 1914 р. відбуде ся річний мітінґ, а член, який не вирівнає свого довгу, буде на річнім мітінґу суспендований в своїх членських правах в Братстві і Р. Н. Союзі, стратить отже право до всяких запомог, як в Братстві так і в Р. Н. Союзі. — М. Кухта, секр.

ЧІКАГО, ІЛЛ. Бр. сьв. О. Николая, від. 106, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 20. грудня с. р. о год. 7. веч відбуде ся 4-тий квартальний мітінґ. На тім мітінґу має кождий член явити ся і вирівнати свої залеглости. В неділю дня 28. грудня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім здасть контрольна комісія касове справоздане, а відтак відбуде ся вибір нового уряду на р. 1914. Нових членів буде принимати ся до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Члени, що неоправдано не являть ся на тих обох мітінґах будуть виключені з Братства і Р. Н. Союза. — І. Біленький, предс.; Н. Николайчук, секр.

ВЕСТ ПАЗЛЕТ, ВТ. Бр. Покр. Пр. Бог., від. 17, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 14. грудня с. р. о год. 2. попол. в домі п. С. Дуди, коло Д. і І. Р. Р. На мітінґу відбуде ся вибір уряду на р. 1914. Довгуючим членам пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі зависять ся їх членські права в Братстві і Р. Н. Союзі. На тім мітінґу буде принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. На мітінґу мають явити ся всі члени. Член, який неоправдано не явить ся на мітінґу, заплатить грошеву кару 50 ц., а урядник $1.00. — М. Фецик, предс.; С. Дуда, секр.; М. Ясіп, кас.

ЮНІСТАВН, О. Бр. сьв. Михаїла, від. 110, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 21. грудня с. р. о год. 12.30 попол. відбуде ся річний мітінґ. На мітінґу здасть контрольна комісія касове справоздане і відбуде ся вибір нового уряду. Довгуючим членам пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім случаю будуть суспендовані в своїх членських правах в Братстві і в Р. Н. Союзі. Члени, який неоправдано не явить ся на мітінґу, заплатить грошеву кару $1.00, урядник $1.50. Нових членів будемо принимати до Братства і Р. Н. Союза після статута. — А. Литвин, предс.; Г. Дуцяй, кас.; В. Скиба, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Володимира, від. 65, подає до відомости всім своїм членам, що річний мітінґ відбуде ся в суботу 13. грудня с. р. в гали парафіяльній при Вашінґтон Ave., на котрім переведе ся вибір нового уряду на рік 1914 і здасть ся касове справоздане за цілий рік. Члени, що не вирівнають своїх довгів, будуть виключені з Братства. На мітінґу буде принимати ся нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Члени, що не зявлять ся на мітінґу, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — М. Голубець, секр.

ВІВЕРДЕЛ, Па. Бр. сьв. Михаїла, від. 126, повідомляє всіх своїх членів, що дня 21. грудня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім переведе ся вибір нового уряду. Взиває ся членів вирівнати свої залеглости. — І. Валько, секр.

ЛІЗЕНРІНҐ, ПА. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 59, повідомляє всіх своїх членів, що дня 21. грудня с. р. о 1. год. попол. відбуде ся річний мітінґ. На мітінґу здасть уряд касове справоздане, відтак відбуде ся вибір нового уряду на р. 1914. Член, що неоправдано не явить ся, заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — І. Александер, предс.; П. Коцан, кас.; А. Овад, секр.

ЩОБУРГ, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая, від. 176, подає до відомости всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 24. грудня с. р. відбуде ся о год 3.30 попол. в гали під церквою на Бенгар Ave., річний мітінґ. На мітінґу будуть важні справи до полагодженя: касове справоздане і вибір нового уряду. Член, що неоправдано не явить ся, заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. Довгуючим членам пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости. Просимо наших крайнів, котрі ще не є членами братства, щоби прийшли на мітінґ і вписали ся до братства і до Р. Н. Союза. Просимо Вас, Братя крайни, явіть ся на мітінґ, не пожалуєте свого труду, а кождий буде задоволений. — Н. Кунік, предс.; М. Бережницький, кас.; І. Коваль, секр.

МАНЧЕСТВІЛ, ПА. Бр. сьв. Георгія, від. 353, повідомляє всіх своїх членів, що в неділю дня 7. грудня с. р. о 2. год. попол. відбуде ся церковний гали річний мітінґ. Довгуючих членів взиває ся, щоби вирівнали свої залеглости. Просимо конечно явити ся, бо є богато важних справ до полагодженя. На тім піврічнім мітінґу відбуде ся частинний вибір нового уряду на р. 1914, бо на річнім мітінґу будови за богато справ до полагодженя. — О. Черечен, предс.; Ю. Дронюк, секр.; Г. Саміло, кас.

ЕРНЕСТ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 134, подає до відомости всім своїм членам, що дня 14. грудня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім будуть полагоджені дуже важні справи. На мітінґу здасть ся касове справоздане, а відтак наступить вибір нового уряду на р. 1914. Член, що неоправдано не явить ся, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — А. Таутін, секр.

ПІТСБУРГ, ПА. Бр. сьв. Б. Николая, від. 53, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 13. грудня с. р., на котрім переведе ся вибір нового уряду. На річнім мітінґу будемо принимати нових членів без вступного до Братства а до Р. Н. Союза після статута. — І. Гусак, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Бр. Сон. сьв. Духа, від. 248, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що дня 14. грудня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім відбуде ся вибір нового уряду на р. 1914. На мітінґу здасть контр. комісія справоздане з каси і стану маєтку Братства. Кождий член, що неоправдано не явить ся на мітінґу, буде караний 50 ц., а урядник $1.00. — П. Ісуй, предс.; М. Пик, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая, від. 127, повідомляє всіх своїх членів, що дня 21. грудня с. р. відбуде ся в гали коло церкви річний мітінґ. На мітінґу здасть уряд касове справоздане за минувший рік, відтак переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. — А. Бумбар, предс.; І. Бурґітинський, секр.

Н. С. ПІТСБУРГ, ПА. Бр. Лицарів сьв. Георгія, від. 250, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 14. грудня с. р. о 2-ій год. попол. в гали під церквою на Стерлінґ стр. Кождий член має явити ся і вирівнати всі свої довги. Член, що неоправдано не явить ся на мітінґу, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. На мітінґу переведе ся вибір нового уряду і буде принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Крім сего будуть важні справи до полагодженя, про які кождий член повинен знати. Просимо всіх наших членів, щоби привели зі собою на сей мітінґ своїх знакомих, які бажали би вписати ся до нашого Братства і до Р. Н. Союза. — Д. Мацієвський, предс.; В. Стадник, кас.; І. Колодій, секр.

БАВНДБРУК, Н. ДЖ. Бр. сьв. О. Николая, від. 344, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу, котрий відбув ся дня 16. грудня, вибрано нових урядників: І. Когут, предс.; М. Лещишин, заст. пр.; І. Ліскович, секр.; І. Мельнчук, заст. секр.; А. Мотика, кас.; І. Казад, заст. кас.; І. Братуня, М. Бучарський і Н. Ліскович, контр. ком.; Н. Кава, сторожа; М. Лещишин, надз. хорих. — І. Ліскович, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 36, повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 7. грудня с. р., на котрім переведе ся вибір нового уряду на р. 1914. Члени, що неоправдано не являть ся, заплатять грошеву кару 50 ц., а урядник $1.00. На мітінґу будемо принимати нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — С. Бриґда, предс.; М. Квасінський, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Бр. Кн. Данила, від. 73, повідомляє всіх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 21. грудня с. р. від год 9-ої рано до 1-ої попол. в Коломбія Год. 66 Путнам стр. Обовязком а кождого члена явити ся на мітінґу в означений час, в противнім разі заплатить грошеву кару 50 ц., а урядник $1.00. — Гр. Болюх, пр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Отсим повідомляємо всіх членів читальні „Просьвіти", що річні збори відбудуть ся дня 14. грудня с. р. рано о 9. год. в Коломбія Год, 66 Путнам стр. Просить ся о чисельну участь. — Гр. Болюх, гол.

КУРТІС БЕЙ, МД. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 81, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся 28. грудня с. р., на котрім переведе ся контролю рахунків з цілого року. Відтак наступить вибір нового уряду на р. 1914. Член, що неоправдано не явить ся, заплатить грошеву кару 50 ц., а урядник $1.00. — В. Чачко, предс.; І. Валеґа, кас.; А. Шандровський, секр.

КУРТІС БЕЙ, МД. Сестр. Непор. Зачат. Пр. Діви Марії, від. 290, подає всім Сестрам до відомости, що дня 14. грудня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім уряд здасть річне справоздане, а відтак наступить вибір нового уряду. Просить всіх Сестрин явити ся на мітінґу. — М. Конрат, предс.; М. Кричковська, секр.

ЕЛІЗАБЕТНПОРТ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся в суботу дня 13. грудня с. р. точно о год. 7. вечером в гали під ч. 83 Лівінґтон стр. На тім мітінґу здасть уряд річний звіт зі своєї діяльности; контрольна комісія здасть рахунок маєтку Братства за рік 1913. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої залеглости, бо в противнім разі не будуть мати права забирати голосу на нарадах, не можуть бути вибрані урядниками і містають суспендовані в членських правах Братства і Р. Н. Союза. На мітінґу відбуде ся вибір нового уряду на р. 1914. Кождий член, що неоправдано не явить ся на мітінґу, заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — А. Дроновський, секр.

ЛОНҐ АЙЛЕНД, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 64, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю точно о год. 7.30 вечер. На мітінґу здасть контрольна комісія касове справоздане, а відтак відбуде ся вибір нового уряду на р. 1914. Довгуючим членам пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі зависять ся їх членські права в Товаристві і Р. Н. Союзі. На мітінґу буде принимати ся нових членів до Товариства без вступного а до Р. Н. Союза після статута. Крім сего є важні біжучі справи до полагодженя, про які кождий член повинен знати. Просимо всіх наших членів, щоби привели зі собою на річний мітінґ тих всіх знакомих, які бажали би вступити до Р. Н. Союза і до нашого Товариства. Член неявивший ся на мітінґу, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — С. Подольський, секр.

ГОССФОРД, О. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 235, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 14. грудня с. р. о год. 1.30 попол. відбуде ся річний мітінґ, на котрім будуть дуже важні справи до полагодженя: докладне річне справоздане уряду зі стану братської каси і вибір нового уряду. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім случаю будуть суспендовані. Член, який не явить ся на мітінґу, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — Д. Кошина, предс.; П. Целяй, секр.

ВІЛІ ПІТСБУРГ, ПА. Бр. Покрова Пр. Богородиці, від. 258, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 14. грудня с. р. о год 1-шій пополудни. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. На тім мітінґу буде касове справоздане і переведе ся вибір нового уряду на рік 1914. Нових членів буде принимати ся без вступного до Братства а до Р. Н. Союза після статута. Неявивший ся член піднадає карі $1.00, а урядник $2.00. — Г. Курись, секр.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. Тов. „Зап. Січ", від. 206, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся 7. грудня с. р. о 2-ій год. пополудни на Сант Мейн стр. ч. 13½. На той мітінґ має явити ся кождий місцевий і позамісцевий член, бо суть важні справи до полагодженя, як також вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить кару 25 ц., а урядник 50 цент. На тім мітінґу буде принимати ся нових членів без вступного до Товариства, а до Р. Н. Союза після статута. — С. Лешишка, секр.

КАЛІФОРНІЯ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 148, подає до відома, що річний мітінґ відбуде ся 14. грудня в Місця гали на Філісбурґу о годині 3-ій пополудни. Просить ся, щоби члени вирівнали свої залеглости, бо инакше будуть суспендовані. На мітінґу буде касове справоздане і вибір нового уряду. Неявивший ся член піднадає карі 50 цент., а урядник $1.00. — Ю. Кузьницький Васькович, секр.

ПОДЯКА.

Отсим складаю сердечну подяку Р. Н. С. і товариству „Сокіл", від. 218, за точне виплачене мені з каси Р. Н. Союза запомоги по бл. п. моїй жені Ангелі Сокіл в сумі $400.00. Нехай Бог дасть Вам кріпких сил на многі літа!

Йосиф Сокіл
з. І. Юнґстаун, Огайо.

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКО-РУСЬКУ БУРСУ В ГОРЛИЦЯХ.

Поодинокі члени руської громади в Шенкін, Па., зібрали між собою (без записи п. Івана Глова)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ПОШУКУЄСЬ АГЕНТІВ. Можете прийти до великих гроший, розпрошуючи новоприспособлений аппарат до закалюваня цигар і цигаретов. Кождий купить його від Вас. Ся запальничка в вуглях практична і грубо шкільована. Наші агенти продають по 50 цент. Пришліть нам 20 цент. на Ваш зразок одну за обаз. H. Hoffman & Co. 237 E. 84th St., New York, N. Y. (47-50*)

ПРОДАМ ДВІ ФАРМИ ТАНО.

1) Фарма 100 акрів велика, дім 7 румів нова бана, три коні, 5 коров, всі приряди фармерські, ціна $3.000, половина готівкою.

2) Фарма 220 акрів, новий дім і бана, ціна $4.000, готівку вилачуть ся $1.500. Пишіть до: S. M. Kulowski, Suite 118, 96 Broadway, New York City. 6-6

ДО ВИНАЙМУ НОВА ПЕКАРНЯ з подвійною печию і сбиарним штором. Пекарня находить ся в добрім бізнесовім місци між Русинами, Поляками, Словаками і др. Славянами. По близші інформації голоситись до: L. Sussman, 601 N. Second St., Allentown, Pa. —50

НА ПРОДАЖ 40-акрова фарма і дім, вартости $700.00, з цілим господарством, будинками, інвентарем, худобою, запасом, насінєм і добрий збут на всьо. Хто всяде на сій фарми, буде мав з сего подостатком. Фарму продасть задля виїзду. Голоситись до: Paul Malen, Huron, Wis., (Chippewa Co.). (8)

Пошукую свого стрика **ДМИТРА ДАНЬКОВА**, котрий приїхав до Америки тому 15 літ. Походить з Яворівщини Сіяної, Галичина. Перед шести роками перебував в Філядельфії, Па. Хтобы знав про його адресу, або він сам, звонить донести до: Mich. Dankiw, Box 51, Desloge, Mo. (49)

Де є **ЮРІЙ СКУКОВСЬКИЙ** з Рагова, Ковенська губерния, Великомирський уїзд, Росія. Виїхав до Америки і мав перебувати в місті Пітсбург, Па. Нехай зголосить ся сейчас по свою жінку Йосефу, з дому Адамовна Козинда, котра перебуває з сином Броніславом в шпитали в Канаді. Адреса: Josephine Skukowska, Immigration Hospital, P. O. Sans Bruit, Que. Can. (8)

20 ЛАВОК, 7 стін довгих, прехороше полїтерованих, котрі надають ся до невеличких церков, сейчас до спродаля. Близші інформації подасть: N. Dzmelyk, Box 2, Smoke Run, Pa.

ПАРОХІЯ з 3-ма церквами положена у стейті Нью Йорк до заміну сейчас. По близші інформації уповажня ся писати на адресу „Свободи".

ПОШУКУЮ АГЕНТІВ, які хотіли би занятись продажею земель і фарм за добре платний „комініч". Можна заробити від $50 до $200 на тиждень. Пишіть по руськи до: George Schultz, 1301 Grand Ave., Chicago, Ill. (47-50*)

НА РОЖДЕСТВО ХРИСТОВЕ!

ВЕРТЕП сценічна картинка (представлоне) для колядників, що ходять по хатах з колядою. — Ціна 5 центів.

ПАПІР ЛИСТОВИЙ з желанєм Різдвяних Сьвят до родини в старім краю. — Ціна після оздоби і якости, а то: 4 папери з віршиками і образком 10 цент.; 2 папери позолочувані 10 цент.; 1 папір з шелюнку дуже гарний 10 центів.

ПОЧТОВІ КАРТКИ кольоровані, з відповідними малюнками, на Рождество, Новий Рік і Йордан, 10 штук 75 центів; на Рождество і Новий Рік 10 штук 50 цент.; лиш на Рождество (сих є богато ґатунків) 10 штук 25 центів.

ШОПКИ-СТАВНИКИ для окраси кімнат, які можна давати в дарунку на Рождество, по ціні 25, 30 і 40 центів; маленькі, що можна посилати в листі, по 5 цент.

КАЛЕНДАРІ НА РІК 1914 ріжних видавництв і по ріжних цінах; пишіть по цінник календарів.

КОЛЯДИ 33 пісни на Рождество Христове на мішаний хор $1.00; дві нові коляди на мішаний хор 30 цент.

ЗАМОВЛЕНЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ:

RUSKA KNYHARNIA,
701 W. LACKAWANNA AVE., SCRANTON, PA.

Вже є
календарі на рік 1914:

Календар Загальний, великий з многими ілюстраціями в твердій оправі	75 ц.
Хлібороб для господарів	35 ц.
Пресьвята Родина	30 ц.
Приятель Жовніра	35 ц.
Маріянський	30 ц.
Коляди і щедрівки (брошурована 20 ц.) оправлена	35 ц.
Коляди і щедрівки, менша, з нотами	15 ц.
Хрунїйда, сьмішна казка про Микиту Хруня	5 ц.

пишіть на адресу: 48—51*

ZAHALNA KNYHARNIA
396 Frontenac St., Montreal, Que.

Їдіть за народом, де народ їде!!!

до М. ПЕТРОВСЬКОГО
1500 So. 3rd St., ST. LOUIS, MO.

У НЕГО СКЛАД ВИН, ЛІКЕРІВ, і ПИВО ріжнородного СОРТА ПО ЦІНАХ ЯК НАЙТАНЬШИХ. — ПРОСТОРА ГАЛЯ НА БАЛІ, ВЕСІЛЯ, МІТІНҐИ і т. д. З ВСЯКОЮ ВИГОДОЮ. ВИСИЛАЄ ОРДЕРИ ДО ВСЇХ ЧАСТИН СПОЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ. ДЛЯ РОЗРИВКИ Є САЛЯ БІЛЯРДОВА. — БАЛІ ЩО СУБОТИ. — ПІДПИРАЙТЕ СТАРОГО СОЮЗОВИЦЯ.

ФАРМИ! Єсли шукаєте готової і доброї фарми, дешевої і на сплату, то прошу узнаєть до мене. Маю землі в ціні від $2.00 до $25.00 акер майже в кождім стейті в Америці і в Канаді в кусниках від 10 акрів аж до 1.000.000. Напишіть, де хочете купити фарму чи землю і як велику, а я відповім Вам.

GEO. SENKIEWICZ 49—
1201 Grand Ave., Chicago, Ill.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Е. Розенталь — адвокат. Телефон: 7680 Orchard. Й. Маль — нотар публичний.

1) Продажа шифкарт до краю і з краю на найлучших пасажирських кораблях, по цінах компанічних від 23 до 28 долярів.

2) Продажа фарм, лотів і домів в ріжних стейтах, по дешевій ціні і на найлогіднійших условіях сплати.

3) Канцелярія адвокатсько-нотаріяльна полагоджує скоро, добре і дешево всілякі справи судові американські, а також судові, маєткові, табулярні і військові старокраєві. Виробляє всілякі документа, як повновласти, контракти купна і продажи, скрипти довжні, тестаменти і т. д., котрі потверджує Конзулят, так що мають силу і важність урядову в краю.

4) Головний склад книжок історичних, наукових, повістевих і молитвословів.

Памятайте адрес: 44—

H. CZARNECKI, 30 E. 7th Str., NEW YORK, N. Y.

ФІЛІЯ: 598 DRIGS AVE., COR. N. 5-th ST., BROOKLYN, N. Y.

В Америці не повинно бути ані одного Русина-Українця, який не належав би до Р. Н. Союза, одинокої нашої організації на чужині.

ЮЛІЯН ПАВЧАК

68 N. 8 Street, Brooklyn, N. Y.

Руський характеристичатор, виконуває всякого рода українські костюми і характеризує по них ких цінах. Замовленя приймає найменче 14 днів перед представленем.

Щадіть свої гроші

і не купуйте фонографів від агентів, бо вони заробляють від Вас богато і не дають Вам відповідного фонографу за Ваші гроші.

Ви дістанете найлїпший фонограф за половину ціни, яку Вам числять агенти, если купите у нас, бо ми ссьмо самі фабрикантами і дякого можемо продати дешевше як агенти.

Ми продаємо наші фонографи по цілім сьвіті на сплату по $1.00 місячно. Ви можете пробувати їх через три місяці безплатно у Вашій хаті. Рекорди дістанете даром, які собі виберете з нашого великого катальога. Ми гарантуємо за наші фонографи на 10 літ.

Пишіть до нас заки купите фонограф деинде, а ми Вам зишлемо сейчас наш гарний ілюстрований катальог даром. Висилаючи катальог, напишемо Вам всякі поясненя по руськи.

Royal Phonograph Co., 91 E. 4th St., Dpt. H. New York, N. Y.

Предсказує погоду!

Найновійший автоматичний прилад термометричний, який предсказує погоду або дощ. Женщина являєсь на погоду а мущина на дощ. Сей прилад с можиточний і окрашує хату. Гарантований. Вистерігайтесь підробленъ. Величина 6 і пів через 7 і пів цаля Висилаєсь з поясненими по Стейтах і Канаді по отриманю $1.00. 48—51

GRUEN SALES COMPANY

120 W. 32nd St. Dept. 55 New York.

ДАРОМ! ДАРОМ! НА СЬВЯТА ДАРОМ! ДАРОМ!

Велику книжку з колядами і житє Ісуса Христа в 50-тьох образках дістане даром той, хто замовить з понисших річий на 5 долярів.

Молитвенники:
(Оправлені в білу кість)

Бог надежда моя	$2.00
Хлїб души, великий	1.80
„ „ менший	1.30
Дорога до неба, великий	1.70
„ „ „ менший	1.00
Друг души	1.30
Зборничок	1.30
„ лат. букви	1.30
Хлїб души, лат. букви	1.90
Бог надежда моя, чорна кість	1.20

Позолочувані хрестики:

Малі трираменні на ковт або крававку для мущин 50 цит.

Одкраменні з камінчиками або з розпятим Ісусом по 50 і 75 цит.

Позолочувані ланцушки з хрестиком для дівчат на шию або для мущин до годинки по $1.50, 2.00, 2.50 і 3.00.

Прекрасні складані фігурки сьвятих по 15, 20, 25 і 30 цит.

Календарі на рік 1914:

Просьвіти	50 цит.
Маріянський	30 „
Приятель жовніра	35 „
Пресьвята Родина	30 „
Приятель жовніра, латин.	30 „
Маріянський, латин.	25 „

Картки і листи:

Красні карточки, українські типи, картки на Різдво, на Новий Рік і инші по 5 і 10 цит. — Листи друковані до родичів, братів, сестер і т. п. з ріжними образками і прикрасами по 5 і 10 цит., як також на Різдво зі складанками вертепами, друковані в ріжних красках по 10 і 15 цит.

Книжки:

Весела книжка з образками	35 цит.
За сестрою	35 „
Торгсвая дівчатами	5 „
Ціпом по хребті хлопа	5 „
Укр. сьпіваник, оправлений	80 „
Руско-англійський Тлумач.	60 „

Русини з Джерзи Сіти і околиці, котрі можуть прийти або приїхати в неділю до мого Базару, можуть набути много инших американських і старокраєвих річий, які я тут не подаю, як: тютюни, цигара, паперці і тутки „Просьвіта", олівці і пера з марною „Рідна Школа", гердени і т. п. Маю також великий вибір КНИЖОК американських і з книгарні Тов. Шевченка у Львові.

Пишіть на адресу:

M. MYKITYSHYN

183 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школі або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. По скінченю видаємо диплом. Незаможні поліжниці можуть мати стараннє обслугу даром. Пишіть всілякі хороби жінок і дітий. Адресуйте: Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery 229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y

ПЕРШИЙ

Одинокий руський шпиталь

304 E. 14th Street, New York, N. Y.

Телефон: 5237 Orchard

приймає хорих на всякі слабости мужчин, женщин і діти і перепроваджує всякі операції, як приміром: носа, горла, ями устної, уший, грудні, руптур і т. д — при уживю найновійших апаратів і застосованю всіх найновійших улїпшень на поли хірургії і медицини.

Приймає ся жінки на злоги.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

Найновійші апарати електричні. Взірцева чистість.

Шпиталь отвертий в день і в ночи.

Години офісові: від 11-ої до 3-ої в полудне і від 6-ої до 8-ої вечером, в неділї від 11-ої до 3-ої в полудне.

Др. ІВАН СМІТ.

ЗЕМЛЯНИ! Удавайте ся в кождій слабости в цїлім довгім до шпиталя свого краяна Д-ра Івана Сміта, сина знаного руського біснесмена в Mahanoy City, Pa., а можете бути певні, що відзискаєте здоровлє в якнайкоротшім часі.

48—

ПОЧИНАЙТЕ ВІД НИНІ ОГРІВАТИ ПЕЦОМ ЗВАНИМ PERFECTION SMOKELESS OIL HEATER

СПАНЄ при відчинених вікнах є найважнійшою річию для здоровля і краси тіла. Однак встаючи рано відчуваєсь остуду.

Наколи посідаєте сей знаменитий бездимний нафтовий пец, тоді убираєтесь вигідно і в найзимнійшім часі.

За приложенєм сірника, пец горить в одній хвили. Опісля можете переносити його до других кімнат, і вигідно снідати, читати або шити.

Сей пец до огріваня є зарівно потрібний всім як і огонь, а головно є він чистий і вигідний.

Є він також гарного виробу. Спитайте Вашого продавця, щоби Вам показав сей пец або пишіть по катальог.

Standard Oil Company

Paterson (New Jersey) Trenton
Jersey City Newark Camden

— 124 —

місто-трали ролю польських патріотів, — а Вагман належав до Жидів староверів, хасидів. Та про те бурмістр завдто добре знав Вагмана, а особливо його гроші, щоб мав дивити ся на него ворожо або з призирством, а Вагман зі свого боку був певний, що німецька одежа і польський патріотизм не висудили у бурмістра жидівського серця.

— Чим можу вам служити, пане Вагман, — мовив бурмістр, коли Вагман сів, а він запив міцне напротив него. — Що вас приводить до мене.

— Маленький гешефтик.

— Дай Боже, щоб він був добрий! — з усміхом мовив бурмістр, мимоволї якось видаючи в тон жидівської розмови.

— Знаєть пан бурмістр; для богача нема злого гешефту, а для бідного нема доброго гешефту. А я приходжу з дуже бідним гешефтом.

— Ну, звартуйте!

— То би богато говорити. То запутана історія. Так з боку подивити ся, то дурниця — тьфу! А придивиши ся близше, то воно стає дуже глубоко. То мозок чоловікови сохне, коли думати ся. Чули пан бурмістр, що там у Росії робить? Як там на Жидів кидають ся? Ай, ай, страшно подумати!

— 125 —

Се було як раз в часї перших антижидівських розрухів на Вкраїні, розрухів, які серед галицьких Жидів зробили були величезне враженє.

— Ай, ай! — повторяв Вагман хапаючи ся за пейси. — Жінок, дітий, старців, хорих викидають на мороз, майже голих, голодних! А що маєтків пограбовано, порабовано!

— Щож ми на се порадимо, пане Вагман, — холодно мовив бурмістр. — Знаєте самі, що ми могли, то робили. Складки складали —

— Пане, я не про складки! Що там складки! Вони можуть нагородити хоч по части поносену шкоду. Але того, що люди терплять і терпіли, того страху, холоду, побоїв і невгід, того нужі складки не нагородять.

— Людська річ терпіти, — мовив бурмістр і зачинав по троха дивувати ся, куди властиво гне своє розмову Вагман.

— Людська річ терпіти, — мовив бурмістр. — Так з боку подивити ся, то дурниця — тьфу! А придивиши ся близше, то воно стає дуже глубоко. То мозок чоловікови сохне, коли думати ся. Чули пан бурмістр, що там у Росії робили? Як там на Жидів кидають ся? Ай, ай, страшно подумати!

— 121 —

— Але не перечите. Ну, а як би ви не посьтукали-заказу?

— Ах, пане меценасе! Як же я можу? Адже я бідний чоловік. Пан староста і пан комісар можуть мене знищити. Дуже мені жаль, що не можу пану меценасови служити, але бігме не можу — бігме не можу!

Евгеній узнав свій задаток і попрощавши ся з Жарнасом пішов у місто шукати иншого льокалю на відбутє віча. Він мав таке чутє, як чоловік, що в пітьмі натрафить на стіну і не знає, де її як її перелізти або обійти.

Переходячи попри Вагманів дім Евгеній побачив з далека, як перед авісною йому фіртькою стояла бричка запряжена парою шпаків, а в фіртці стояв Вагман раз-у-раз кланяючи ся графови Клиновуцькому, що про щось ласкаво толкував із ним. Та поки Евгеній наближав ся, граф щиро стиснув руку Вагмана, сїв на свою бричку і за хвилю щез лишаючи за собою легеньку хмарку зжмеленого снігу.

— Здорові, пане Вагман! — мовив Евгеній порівнявши ся з Вагманом. — А я й не знав, що пан граф також ваш кундман.

— Знаєть пан, лихвар і кельоха завжда-

C267

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Позір! Осторога!

Сим маю честь повідомити усіх інтересованих, що моє бюра знаходить ся лише:

John Nemeth

NEW YORK, N. Y.:
457 WASHINGTON ST.,
395 BOADWAY
COR. 83 & 5 AVE.

150 SECOND ST.,
PASSAIC, N. J.

ODERBERG, SCHLESIEN.

Адреса для листів:

JOHN NEMETH

ex Austro-Hungarian Consul Agent
457 Washington St., New York.

В жаднім другім місті в Америці філій немаю, одже люде, які удають ся по других містах в тій вірі, що мають до діла з моїми заступниками — є впроваджані в блуд, а тим самим, колиб їм сталась кривда чи пограбованю їх, не можуть нарікати на мене, бо моя адреса для листів і прибуваючих така:

ІВАН НЕМЕТ,

б. заступник ц. к. конзуля
457 Washington St., New York.

Гроші висилаю телеграфічно за доплатою всего 50 цент., а в Одерберґу кладу на почту другого дня рано так, що посилки виплачувані в Галичині і Буковині до 24, а найпізнійше до 48 години. Переконайте ся, а повірте в так скору пересилку. 43 52

ПЕТРО ЯРЕМА

руський погребник

виконує вірні на весілля, хрестини і всякі другі забави.

115 Ave A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2588.

Лічіть свої зуби

у

Д-ра БЕРНГАРДА

КІРШЕНБАУМА

Дентиста,

знаного звиж 10 літ.

29 1st St., cor. 2nd Avenue,
NEW YORK, N. Y. 18-52

Говорить по руськи.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ
У ВСІХ ЗАКУТИНАХ СПОЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Відомий спеціяліст зі Старого краю Д-р Гогенберґ поручає усім недужим Русинам, як мужчинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Кождий терпячий страждає від Д-ра Гогенберґа пошиє і через раду цілковито даром, а хтожбудь віддасть ся його терапевтичній курациї, може з цілою певностию числити на відзискане здоровля.

Д-р. ГОГЕНБЕРГ виробляє для своїх пацієнтів всякі ліки особисто, у своїм лябораторіюм, дякуючи сі медицини дають успішно і радикально, а за їх можливу поміч він ручить.

Д-р. ГОГЕНБЕРГ поєднючи всякі здібности лікарські, на які дала найновійша лікарська наука може здобутись, як також зі взгляду на свій довголітний досвід, уважає за відповідне прийти в поміч терпячій людскости і радикальности широко своєї, щоби кождий Русин знав, де має звернутись на случай недуги.

Д-р. ГОГЕНБЕРГ виконує всякі найтрудніші операції при асистенції славного хірурга з Відня, особливо прочуканки, а для докладного провірення внутрішних недуг уживає незмиканих промінів Рентгена. Всякі слабости мужеські секретні і венеричні лічить грунтовно славним средством професора Ерліха, званим „606“.

Задля браку місця неможливим є помістити великої скількости листів з подяками, які щоденно надходять від цілковито вилічених пацієнтів д-ра ГОГЕНБЕРГА.

Нехай кождий Русин, а навіть і ті, котрих другі лікарі не вилічили а вже утратили надію на відзискане здоровля, увідомить ся сейчас особисто або листовно по чешу і безплатну пораду залучаючи почтові марки до:

Dr. B. HOHENBERG,

304 2nd Ave. (межи 17th & 18th Sts), New York, N. Y.

Години офісові: від 8-ої рано до 8-ої вечером. 48—51

Час замавляти на сьвята!

На виплату 10 центів денно!

Хто з'обовязує ся платити 10 центів, тому пішлемо на кредит, гарний грамофон враз з 32 РУСЬКИМИ ПІСНЯМИ, ВАЛЬСАМИ, КОЛОМИЙКАМИ, ПОЛЬКАМИ і гарними КОЛЯДАМИ, які лиш самі захочете.

ГРАМОФОН ГАРАНТУЄМО НА 5 ЛІТ і ДАСМО 9 МІСЯЦІВ ЧАСУ НА ПРОБУ.

Хто хоче упрасмити сьвята собі і своїй родині, нехай замовить ся грамофон, а найде наповно у сім більше приємности як в других річах.

Присилайте замовленя до одинокої і найбільшої в Америці християнської фірми, зазісної з чесної і сумлінної обслуги.

Liberty Commercial Co.

233 E. 14 Street, Dep. S. New York, N. Y.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода“ по ціні 7 цент. штука.

Кождий вихваляє нині лише

Independent Phonograph Co.

покеже так віддає кождий фонограф, котрий лише купити бажаєте

НА 3 МІСЯЦІ ВІЛЬНОЇ ПРОБИ

З 50 НАЙНОВШИХ СПІВАНОК ДАРОМ

З 10-ЛІТНОЮ ПОРУКОЮ НА ПИСЬМІ.

$1.00

місячно

Ся Спілка з певностию небоїть ся післати Вам фонограф, котрий лише желаєте навіть і без задатку, понеже сї фонографи суть нині найлїпші і найдешевші за їх ціну.

ОДЕН ДОЛЯР МІСЯЧНО за кожду машину котру лише желаєте купити.

45—

По інформації пишіть еще нині до

Independent Phonograph Co.

101 ESSEX ST., Dep 5 NEW YORK, N. Y.

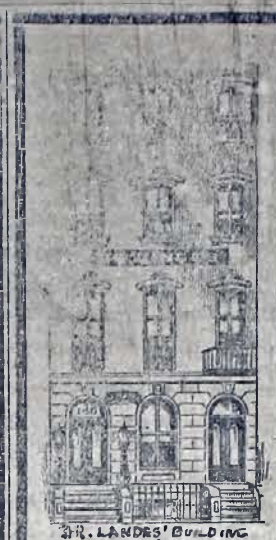

ХОРІ ЛЮДИ!

Чи стратили Ви терпіня, кто мали з причини Вашої недуги?

День за днем, тиждень за тиждем, місяць за місяцем, рік за роком, занимаюсь лїченєм хорих людий. Представте собі, кілько хорих я уже вилїчив, а кілько хорих упрасна жите. Коли Вам жите надоїло через проблеме так званих ліків і відчуваєте, що з Вами все гірше, в такім разї сейчас звернить ся до старого опытного спеціяліста, яким є

Dr. LEONARD LANDES

140 E 22nd St., New York, N. Y.

Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоби спасти жите і обяснить Вам недугу. Лічу уже 20 літ з найлїпшим результатом сеї недуги, як: безсаж, затровнє крови, гемороїди, біль мозгуна, серця, легких, печінки, почок і т. п. Для недуг половых і нервових маю більші знані електричні апарати і Х-лучі, за помочию котрих переглядаємо Ваші внутрішні органи. Не кождий доктор має ті апарати, длятого, що суть дорогі. Хемічне розслїдуванє мочи. Не відкладайте до завтра, а сейчас приходіть до зазісного лікаря: 48—

Dr. L. Landes,

140 East 22nd St., New York, N. Y., betw. 3rd & Lexington Ave.

Приймає ся хорих в годинах: від 10-ої рано до 8-ої вечер, а в неділї від 10-ої рано до 4-ої попол. — Поради даром.

$25.00

за

$6.00

ПИТАНЯ І ВІДПОВІДИ ДЛЯ ВСІХ ЧИТАЧІВ.

ПИТАНЄ: Длячого люди платять за зигарок 4 рази або і більше як він є варта? ВІДПОВІДЬ: Длятого, що нїхто не знає правдивої фабричної цїни і не знає де його купити по фабричній цїнї. ПИТАНЄ: Длячого беруть спродавці за зигарок 4 рази тілько що він вартає? ВІДПОВІДЬ: Длятого, що продавець спродає тілько по однім або по кілька зигарків тижнево, а з того мусить оплатити штор і заробити на удержанє, а окрім того, продавець знає добре о тім, що нїхто не вірить тому, аби добрий зигарок можна купити за малі гроші. Бо на примір, если фабрика дає оголошенє до газети і напише так: „На що маєш платити продавцеви за зигарок $25.00, коли такий самий зигарок дістанеш впрост з фабрики за $6.00“. То що люди скажуть на таке оголошенє: Скажуть: „То не правда, то є брехня, бо як можна дати за зигарок $6.00, коли другі за такий сам зигарок ждають $25.00“. А що, чи не правда, чи люди так не говорять на правдиве оголошенє? Отже тепер вже знаєте длячого продавець бере 4 рази тілько за зигарок як він є варта, а не знаєте длячого фабрикант може такий самий зигарок дати о 4 рази таньше від продавця. То длятого, що фабрикант не купує зигарків від других як роблять продавці, але виробляє сам, і длятого фабрикант не спродає по однім або по кілька зигарків на тиждень як то робить продавець, але фабрикант спродає сотки а навіть тисячі зигарків денно. А на приклад, нехай фабрикант спродасть тілько 100 зигарків денно і заробить на кождім тілько 25 центів, то уже має чистого зарібку денно $25.00. Отже тепер вже знаєте длячого фабрикант спродає так тако зигарки. — Если хочеш купити добрий мужеський або дамський зигарок по цїнї фабричній, то купи впрост від нас а заощадиш на тім богато гроший. Зигарки наші суть знамениті, найновійшого стилю і найлїпшої якости. Гарантований фабрикою на 20 літ, грубо золочений 14 К золотом (Gold filled), криті, о трох міцних копертах, артистично різьбленими і з найлїпшими осередками, старанно вирегульовані.

Если хочеш мати отсе з тих 25-дол. зигарків мужеський або дамський за 6 дол., придиви ся добре висше уміщений фотографіям зигарків, витни котрий тобі найлїпше подобає ся і пішли нам разом з одним доларом задатку, а ми пошлемо тобі зараз жаданий зигарок в красім аксамітнім пуделку. Отримавши його оглянь який заплатиш остальні 5 дол. і з де несилку 25 цент. Если би ти не подобав ся то не принимай а ми тобі зараз звернемо задатек. Надмінюємо також, що к пуючи від нас зигарок вічно на рекламуєш, понеже зигарки наші суть гарантовані на 20 літ, і в протягу того цілого часу, если зигарок зіпсує ся, то ми Тобі его направимо за дармо, або вишлемо его на иньший, але з надіславши нам тілько 25 цент. на кошта пересилки зигарка.

УВАГА. Просимо Вп. читачів сеї газети, щоби показали на це оголошенє тим людям що не читають газети, за що з гори дякуємо. Адресовати просимо виразно так:

NATIONAL COMMERCIAL CO., 505 E 5th St., Dep. 70, New York, N. Y.

ель найлїпше в людскій душі. Обом тими говорить таке, чого не сказуть нікому иншому.

— Але графа Кіннеґуськовго всї вважають грошелюбцем.

— Щож, більше людям уважати його яким хочуть. Куди пан меценас ідуть?

— Знаєте, пане Вагман, клопіт мало.

— Ну, який клопіт? — зацікавив ся Вагман.

Евгеній розповів йому свою історию з Цергласом і згадав про свій намір — шукати иншого льокалю на віче.

— Гм, шкода вашої праці, пане, — мовив Вагман. — Коли пан староста схоче, то кождий инший Жид зробить вам те саме: задаток візьме, а потім зверне. Навіть у остатний хвилї зверне.

— Щож його робити? Хиба йти на передмістя і замовити яку стодолу у передмістю?

— Трудно буде. Ще стодоли повні соломи, не пообмолочувані.

— Може де знайду, — мовив Евгеній потягши плїч і пустив ся шукати фіякра, щоб їхати на передмістє. Вагман пішов обік него і мовив дальше, сосвідно перебираючи щось у своїх думках. Нарешті зупинив ся.

— Ні, пане меценасе! Я вам щось пораду.

— Ну, що таке?

— Лишіть ви мені сю справу. Я вам ще сьогодні, а найдальше завтра подам відомість. А властиво — ну, та вже побачимо. А коли би з мойого плану нїчого не вийшло, то ще завтра маєте час шукати иншо на передмістю.

— Завтра остатний день. Адже про новий льокаль знов треба завідомити староство. Ну, а щож ви думаєте зробити?

— Що ее вана обходить? Я маю свій план. Най пан меценас ідуть до дому і чекають. Маю надію, що все буде добре.

Евгеній не допитував ся далї і пішов до дому, а Вагман подав ся до помешканя пана бурмістра.

— А, пан Вагман! Рідкий гість! Прошу, сідайте! — мовив бурмістр, приймаючи Вагмана в своїм кабінеті. Вони були товаришні ще з дитячих лїт, але пізнїйше їх дороги розійшли ся, і хоч жили в одним місті, вони здибали ся рідко, тим більше, що належали навіть яко Жиди до ріжних таборів: бурмістр, цивілізований Жид, держав ся партії т. зв. німецьких Жидів, між якими було дещо таких, що так як і бур-

потерпіли там у Росії, була найбільша часть білих каптанів, перекупнів, шерстів, кравців і инших дрібних ремісників. За щож вони потерпіли? Чиж не лише за те, що вони Жиди?

— Найбогатші Жиди, найбільші капіталісти та промисловці, ті не потерпіли нїчого, бо ті сидять собі в Києві, в Варшаві та Петербурзї як у Бога за дверми, — з демократичним нарисом мовив бурмістр.

— Ой то то й є! — мовив Вагман. — А тепер подумайте, коли-б так, не дай Боже, і у нас прийшло до чогось подібного.

— У нас! — мов ужалений скрикнув бурмістр. — Відки ви приходите до сеї думки? Хиба ви що чули? Нагрожував ся хто?

— Ах, пане бурмістру! Хибаж то така неможлива річ? Хибаж вам треба чекати, як почуємо погрози або може вже готовий вирок?

— Ну, у нас инша річ, у нас до того пільзи не прийде, — успокоєний в одній хвилї мовив бурмістр. — І там було би не дійшло, як би сам уряд по-тихо не позволив. Що я кажу: по тихо? Деякі урядники-таки голосно заохочували готів до нападів за розбоїв! А у нас се неможливе.

— Неможливе! Ой, ваше бурмістру, вихо з нас не знає, що в Бога можливе, а що неможливе. А відносини у нас зовсїм не такі, як у Росії. Нарід більш, темний — —

— Хибаж одні Жиди тому винні?

— Не скажу, що одні Жиди, але мати нас уважає своїми найдільнїйшими дітьми, а прийде що до чого — найменше істра, і вибухне огонь і Жиди — ми всї, винні й невинні — будуть відповідати за всї ті гріхи, яких нерви ані вони не сповнили, ані їх батьки, ані діди. Се мені вистить ся дуже можливим і се мене дуже турбує. Здійна турбує.

— Але ви се в нас нема ради, — мовив бурмістр.

— Невже нема ради? Неможливе, щоб не було ради! І се ви говорите, молодий сьвітлий, учений! Ну, я сему не повірю. Або ви не почуваєте вже себе Жидом, або не вмієте найти ради до сеї справи.

— Чи я почуваю себе Жидом? — у задумі мовив бурмістр. — Що питаєш сказу, ми не Вагман: се не дуже велика приємність почувати себе Жидом. Весь як я сорю ся дрібна тому почуть, ситуую ся загалини його в собі, пригадуєть, вправи з коритем, і дуже не можу. Не говорю про релїґію — се справа окрема, яка не має нїчого спільного з тим почутєм спільности і

лише. А відносини у нас зовсїм не такі, як у Росії. Нарід більш, темний — —

— Хибаж одні Жиди тому винні?

— Не скажу, що одні Жиди, але мати нас уважає своїми найдільнїйшими дітьми, а прийде що до чого — найменше істра, і вибухне огонь і Жиди — ми всї, винні й невинні — будуть відповідати за всї ті гріхи, яких нерви ані вони не сповнили, ані їх батьки, ані діди. Се мені вистить ся дуже можливим і се мене дуже турбує. Здійна турбує.

— Але ви се в нас нема ради, — мовив бурмістр.

— Невже нема ради? Неможливе, щоб не було ради! І се ви говорите, молодий сьвітлий, учений! Ну, я сему не повірю. Або ви не почуваєте вже себе Жидом, або не вмієте найти ради до сеї справи.

— Чи я почуваю себе Жидом? — у задумі мовив бурмістр. — Що питаєш сказу, ми не Вагман: се не дуже велика приємність почувати себе Жидом. Весь як я сорю ся дрібна тому почуть, ситуую ся загалини його в собі, пригадуєть, вправи з коритем, і дуже не можу. Не говорю про релїґію — се справа окрема, яка не має нїчого спільного з тим почутєм спільности і